

A LUAINA BUK URE SAMUEL

Di kava Samuel

¹ Tika na tutana i ga ki abara ta ra gunan Rama, ta ra pakana i lualuana ta ra papar Epraim, a iangina Elkana, a te Suv; tamana a iangina Ierokam natu i Eliu, nina ba natu i Tou, a vuna tarai tai Epraim.

² I ga taule ra ura vavina, tikai a iangina Ana, ma ta ra tikai Penina. Penina i ga tar kava ta umana bul, ma Ana pa i ga kakakava, a biu ka.

³ Ma go ra tutana i ga vana kan kana gunan ta ra kilakilala upi na lolotu, ma upi na vartabar tadav ra Luluai kai ra lavur kor aina Silo. Eli ma ra ura natuna Kopni ma Pinekas, dital tamana par, dital ga tena tinabar kai ra Luluai abara.

⁴ Ma Elkana i ga tul tar ra tiniba na tinabar di tuntun tar ia pire kana taulai Penina diat ma ra umana natuna par tikatikai, a umana tutana ma ra umana vavina;

⁵ ma i ga tul tar ta kopono tiniba pire Ana, nina ba i ga mari ia, tago ra Luluai i ga tar kure vadekdek bat ra tatal na bul tana.

⁶ Ma kana ebar i ga vakankan ia, pi na kaina ra balana, tago a Luluai i ga tar kure vadekdek bat ra tatal na bul tana.

⁷ Ma ta ra kilakilala i ga papait ia damana vatikai ba i ga vana tadav ra kuba i ra Luluai i ga vakankan Ana. Ma tika na bung ba Elkana i ga pait ra tinabar Ana i ga tangi, ma pa i ga mainge ra nian.

⁸ Ma Elkana, kana tutana, i ga biti: Ana, u tangtangi dave? Ta ra ava pa u ian, ma ta ra ava i ligur ra balam? Pa iau boina laka ta ra vinun na bul tutana?

⁹ Ma ba dia ga tar en ra kirip nina di ga kabalane, ma dia ga tar momo, Ana i ga tut, ma i ga tur ta ra luaina mata i ra Luluai, ta ra pakana ba Eli ra tena tinabar i ga ki ta kana kiki maravai ta ra ura pagapaga ai ra matakilalat i ra pal na vartabar kai ra Luluai.

¹⁰ Ma i ga araring tadav ra Luluai tago i ga mamat ra balana;

¹¹ ma ba i ga tangtangi i ga vavalima dari: Ea, Luluai kai ra lavur kor, ona una nuk pa ra kini kai kaum tultul, ma pa una valubane, ma una tul tar ta bul tutana pire kaum tultul, ina tul tar ia upi kai ra Luluai ta kana lavur kilala na nilaun parika, ma pa ta varvarkaka na vagil ra uluna.

¹² Ma ba i ga araring boko ta ra luaina mata i ra Luluai, Eli i ga gire ra ngiene,

¹³ tago Ana i ga tia tata tar mulai ka tana iat, a bul na ngiene i ga varmaianao ma pa di ga tia valongore ra nilaina. Eli i ga nuk ia ba i ga tar longlong ta ra tava longlong,

¹⁴ ma i ga biti tana: Ea, u a longlongina, ta ra ava u kiki vavuan ati? Una vana ma una va pi na panie ra am longlong.

¹⁵ Ma Ana i ga bali ia, ma i ga biti: Vakir iau longlong, luluai, di ga manga valar iau; pa iau ga tia mome ra polo na vuai na vain ba ra tava longlong. Iau lolonge tar ika ra tulungeagu ta ra luaina mata i ra Luluai;

16 koko una nuk ia ba kaum tultul ia ra kaina vavina; iau tar tatata damana tago iau ligur, ma i mamat ra balagu.

17 Ma Eli i ga biti: Una vana, ma na boina piram. Boina ba ra God kai Israel na tul tar nam tam u tar lul ia tana.

18 Ma ra vavina i ga biti: Boina ba una mari kaum tultul. Ma ra vavina i ga vana, ma i ga ian, ma pa i ga matana niligur mulai ra matana.

19 Ma ta ra malana dia ga tut, ma ba dia ga lotu tadav ra Luluai dia ga talil uro Rama. Ma Elkana i ga la pire Ana, kana taulai, ma ra Luluai i ga nuk pa ia,

20 ma i ga lalau, ma ba i ga ot ra bung i ga kava ra bul tutana, ma i ga vaiang ia ma Samuel, tago i biti: Iau ga lul pa ia tai ra Luluai.

21 Ma Elkana ma diat ta ra kubana dia ga tutua urama pi na tul tar tai ra Luluai ra tinabar ure nam ra kilala, ma ra magit bula i ga vavalima tana; ma Ana iat pa i ga vana.

22 I ga biti tai kana tutana: Ba ra bul i vung vue ra u ina kap ia, ma dor a tur ta ra luaina mata i ra Luluai, ma na ki vatikai pirana.

23 Ma Elkana, kana tutana, i ga biti tana: U iat una pait nam u nuk ia ba i boina; una ki tuk tar na tia vung vue ra u, ma ra Luluai na maravut u upi una pait ot pa ra nuknukim. Damana Ana i ga ki, ma i ga vau natuna tuk tar ba i ga vung vue ra u.

24 Ma ba i ga tar vung vue ra u dir ga nana vana ta ra kuba i ra Luluai uro Silo. I ga kap bula tika na bulumakau, nina ba i ga utul kana kilala, tika

na epa * na plaua, ma tika na pal a tava na polo na vuai na vain; ma dir ma ra bul dir ga olo tar ta ra kuba i ra Luluai abara Silo.

²⁵ Ma ba di ga doko ra bulumakau i ga ben pa ra bul tadav Eli,

²⁶ ma i ga biti: Kaugu luluai, da ra tulungeam i laun, iau muka nam ra vavina nina ba i ga tur ta ra paparaim ati ma ra niaring tadav ra Luluai.

²⁷ Iau ga araring upi go ra bul, ma ra Luluai i ga tabar iau ma nam iau ga lul upi ia;

²⁸ damana iau bula iau tar nur tar ia pire ra Luluai; ta kana kilakilala na nilaun parika da nur tar ia pire ra Luluai. Ma i ga lotu tadav ra Luluai abara.

2

A kakailai kai Ana

¹ Ma Ana i ga kaile go ra kakailai na niaring:

A tulungeagu i pite pa ra Luluai,

A dekdekigu i tavua tai ra Luluai;

A ngiegu i manga pangapanganga tadav kaugu
umana ebar

Tago iau gugu ure kaum valavalaun.

² Pa ta tikai mulai i lia da ra Luluai;

Pa ta na i tur patuan da kada God.

³ Koko o una kolakolo mulai,

Ma koko una tibuna vavagia pa u.

Tago ra Luluai ia God, ma i kapa ure,

Ma nam iat ra tarai dia pait ia, ia iat i kure.

⁴ Ra panak kai ra tena ongor di bubur ia,

* **1:24:** A epa ia ra valavalar di mal ia ure ra mangana nian. Dir papait na varogop ma tika na beg na rais pua, 25 kilogram ba 56 lbs.

Ma i tul tar ra dekdek tai nina i malmalu.

⁵ Diat dia ga tar mamaur, dia papalum upi ra gem,
Ma diat dia mulmulum di tabar vakuku diat.

A biu na vavina i vatur vake a lavurua na natuna
gori,

Ma tina i ra peal i taktakine ra umana natuna.

⁶ A Luluai i vardodoko, ma ra Luluai i vuna ta ra
nilaun;

I vue tar ta umana ta ra babang na minat, ma i
puak vatur diat.

⁷ A Luluai i varvaluveana, ma ra Luluai i varvau-
viana;

I vue tar ta umana ra pia, ma i vatut ta ra na.

⁸ I puak vatur ra lavur luveana kan ra tobon

Pi diat a ki marave ra umana luluai,

Ma i tabar diat ma ra umana kiki na minamar.

Tago ra Luluai i vatur vake ra lavur pagapaga ai
ra rakarakan a gunagunan;

Ma i page ra rakarakan a gunagunan taun diat.

⁹ I balaure ra vinavana kai ra umana tena takodo,
Ma ra umana tena varpam diat a virua ta ra
bobotoi;

Tago pa ta tutana i rurung ma ra dekdekina iat.

¹⁰ A Luluai na vadidim vue kana umana ebar,

Nina i Lia Kakit ta ra bala na bakut na bubur gigi
diat.

Ra lavur varkurai kai ra Luluai na kuvil taun ra
lavur ngu na rakarakan a gunagunan par;

A Luluai na vadekdek kana king, ma na vangala
pa nina i ga pilak pa ia.

¹¹ Ma Elkana i ga lilikun uro Rama; ma ra bul i ga
toratorom tai ra Luluai ta ra luaina mata i Eli ra
tena tinabar.

Di tata na propet ure ra bartama i Eli

¹² Ra ura natu i Eli, a ura tena varpiam. Pa dir ga nuk vangala pa ra Luluai, ma pa dir ga pait bulu kadir tiniba na tena tinabar.

¹³ Ba ta tika na tutana i ga tul tar ta tinabar, ra tultul kai ra tena tinabar i ga kapkap ra inging ta ra limana, nina ba a utul a ngiene tana.

¹⁴ ma i ga ing ra lavur mangana kabala nina di ga kabalane ra kirip tana, ma ra magit nina i ga ing pa ia, ra tena tinabar i ga kap ia upi ana. Damana di ga pait ia pire ra umana te Israel par nina dia ga pot upi diat a pait ra tinabar tadav ra Luluai abara Silo.

¹⁵ Maia pa, ba pa dia ga tun tar boko ra bira, ra tultul kai ra tena tinabar i ga pot, ma i ga ve ra tutana nina i pait ra tinabar ba na tul tar ra viono pire ra tena tinabar upi na tun ia, tago i mainge ra kalamana viono, ma vakir nam di tar kabalane.

¹⁶ Gala nam ra tutana i ga biti tana, Bea da tun value tar boko ra bira, ma namur una ga tak pa nam u mainge, gala i ga bali ia, Pata, una tul tar ia piragu go iat, ona pata, ina ra pa ia ka.

¹⁷ Ra varpiam kai ra ura barmana i ga manga bilak ta ra luaina mata i ra Luluai, tago a tarai dia ga nuk vaikilik pa nina di ga tul tar ia pire ra Luluai tana.

¹⁸ Ma Samuel i ga mong ma ra mal kumau, ma i ga toratorom ta ra luaina mata i ra Luluai; ma ia ra bul uka.

¹⁹ Ma ta ra kilakilala tinana i ga pait kana ta olovoi, ma ba dir ga pot ma kana tutana upi ra vartabar na kilala, i ga tul tar ia pirana.

²⁰ Ba dir ga poapot Eli i ga tatata vadoane pa

Elkana dir ma kana taulai, ma i ga bitbiti: Boina ba ra Luluai na tabatabar u ma ra umana bul tai go ra vavina, upi ta balbali ure kana vartabar pire ra Luluai; ma namur dir ga lilikun ta kadir gunan.

²¹ Ma ra Luluai i ga mari Ana, ma i ga lalau, ma i ga kava a utul a bul tutana ma a ura bul vavina. Ma natuna Samuel i ga taiak vanavana ta ra luaina mata i ra Luluai.

²² Ma Eli i ga tar patuana muka; ma ba i ga valongore ure ra ura natuna ma kadir mangamangana tadav Israel par, ma ure kadir nipo ma ra umana tena varbalaurai, a umana vavina, ta ra matakilalat ai ra pal na varbarat, i ga biti ta dir:

²³ Ta ra ava amur pait ra dari? Iau tar valongore ure tai ta tarai par.

²⁴ Ea, a ura natugu, a kaina varvai go nina ra tarai kai ra Luluai dia tatata tana.

²⁵ Ona ta tika na tutana na pait ra varpiam tadav ta enana tutana, God na vamaram dir, ba ona ta tutana i pait ra varpiam tadav ra Luluai, to ia bar ba dir a tata ma ra Luluai ure? Ma pa dir ga mainge ba dir a valongore ra tinata kai tama i dir; ma ra Luluai i ga kure ba dir a mat.

²⁶ Ma Samuel i ga taiak vanavana, ma ra varmari kai ra Luluai ma kai ra tarai bula i ga ngala vanavana pirana.

²⁷ Ma tika na tutana kai God i ga pot tadav Eli ma go ra tinata kai ra Luluai: Ea, pa iau ga vaarike tar laka iau iat mulai tadav diat ta ra kuba i tamam, ba dia ga ki ka boko aro Aigipto, ma ba dia ga ki na vilavilau pire Parao?

²⁸ Ma pa iau ga pilak pa ia laka kan ra lavur vuna tarai Israel upi kaugu tena tinabar, pi na tur

maravai ta ra uguugu na vartabar, upi na tun ra varporong, ma pi na ule tar ra mal i gomgom ta ra luaina matagu? Pa iau ga tibe laka pire diat ta ra kuba i tamam ra lavur vartabar di tuntun tar ia kai ra tarai Israel upi ra adia nian?

²⁹ Ta ra ava vang u vilie vake ke ra magit nina ba di tuntun tar ia tagu, ma ta ra ava u nur tar ika ra ura natum pi dir a lua tagu, ma pi amutal a tubu ta ra luaina matagu ma ra vuai e ta ra uma, nina ba ra tarai Israel dia tul tar ia?

³⁰ Damana ra Luluai, ra God kai Israel i biti: Iau ga mainge ba diat ta ra kubam ma ra kuba i tamam, ba diat a ki ta ra vavai kaugu varvadoan pa na mutu; ma gori, ra Luluai i biti, I enana ra nuknukigu. Ina ru diat dia ru iau, ma da kulume diat dia nuk vakuku pa iau.

³¹ A bung na vut boko ma ina vadidim vana-vana vue ra umana natum, ma ra umana natu i diat ta ra kuba i tamam, tuk pa ta patuana tutana na laun valili ta kaum apik na tarai;

³² ma ta kaum kini na malari una gire ra ko na kini nina ba ina ga tul tar ia pire Israel.

³³ Ta tikai ta kaum apik na tarai na laun valili ure kaugu uguugu na vartabar. Ina valaun pa ia ka pi na gire go ma ra kiau na matana, ma dir a bilua ta ra nibobo, ma na malari ra balana. Ma ra ngala na papar a tarai ta ra kubam diat a virua ma ra pakat na vinarubu kai ra tarai.

³⁴ Nam nina ba na tadav ra ura natum, Kopni ma Pinekas, na da ra vakilang piram; dir parika dir a mat ta ra kopono bung.

³⁵ Ma ina vatut kaugu ta enana tena tinabar, a tena tinorom, nina ba na pait nam iau nuknuk

ure, ma nina ba iau mainge. Ina vangala ta vuna tarai tana nina ba na tur vatikai, ma na vala ki bulu pire nina ba iau tar pilak pa ia.

³⁶ Ma nina ba na laun valili ta ra kubam na vana tadav ia, ma na va timtibum pirana upi ta mani ma ta pakana gem, ma na biti: Pa una tul tar laka ta tiniba tagu, upi ina maravut ra tena tinabar, pi ina en ta ik a nian tana?

3

A Luluai i oro pa Samuel

¹ Ta nam ra e ba Samuel ra bul ik i ga toratorom tai ra Luluai ta ra luaina mata i Eli, pa di ga manga valongore ta tinata tai ra Luluai, ma pa di ga manga gire ta ninana.

² Eli pa i ga manga gigira bulu tago i ga pula, ma tika na bung ba i ga vana upi na va ta kana pakana iat,

³ ma ba ra lamp kai God i ga birao boko, ma ba Samuel i ga va marave ra bok kai God ta ra pal na vartabar kai ra Luluai,

⁴ a Luluai i ga ora: Samuel, Samuel; ma i ga biti: Iau go kari;

⁵ ma i ga vutvut tadav Eli, ma i ga biti: Iau go kari, u tar oro iau. Ma Eli i ga biti: Pa iau ga oro u, una va mulai. Ma i ga vana ma i ga va mat.

⁶ Tika na pakana mulai a Luluai i ga ora: Samuel, Samuel; ma Samuel i ga tut ma i ga vana tadav Eli ma i ga biti: Iau go kari, a dovotina iat u tar oro iau. Ma i ga biti: Pa iau ga oro pa u, natugu, una va mulai.

⁷ Ma Samuel pa i ga tia nunure boko ra Luluai, ma pa ta vavaarikai boko kai ra Luluai i ga tadav ia;

⁸ damana ba ra Luluai i ga oro mule Samuel a vautuluna pakana, i ga tut ma i ga vana tadav Eli, ma i ga biti: Iau go kari, a dovotina u ga oro iau; ma i ga kapa nagam pire Eli ba ra Luluai i ororo ra bul.

⁹ Damana Eli i ga ve Samuel: Una vana, ma una va, ma ona di oro mule u, una biti, Ea Luluai, una tata, kaum tultul i ti valavalongor. Ma Samuel i ga va mat ta kana pakana iat.

¹⁰ Ma ra Luluai i ga pot, ma i ga tur, ma i ga oraoro mulai da lua: Samuel. Samuel. Samuel i ga biti: Una tata, kaum tultul i ki na valavalongor.

¹¹ Ma ra Luluai i ga biti tai Samuel: Ea, ina pait ta papalum livuan tai Israel, ma nina diat dia valongore, na kiinga ra talinga i diat.

¹² Ta nam ra bung ina pait ia tai Eli ra magit par iau ga varvai lua tana ure ra kubana.

¹³ Tago iau ga ve ba ina kure vabilak vakakit ra kubana, tago i ga nunure ba a ura natuna dir ga vul God, ma pa i ga tugal bat dir tana.

¹⁴ Damana iau ga tar biti ure ra kuba i Eli ba pa da porong bat ra varpam kai ra kuba i Eli; pa da porong bat ia ma ra tinabar, ba ma ra vartabar bula pata.

¹⁵ Ma Samuel i ga va tuk tar ta ra malana; ma ta ra malana i ga tut, ma i ga papa are ra umana banbanu ai ra kuba i ra Luluai, ma i ga burut pi na ve Eli ure ra ninana.

¹⁶ Ma Eli i ga oro Samuel, ma i ga biti: Samuel, natugu; ma i ga biti: Iau go kari.

¹⁷ Ma Eli i ga biti: Ava nam a Luluai i tar ve u tana? Koko una ive tagu. Boina ba God na doko u, ma na manga vakadik u ona una ive ta kopono tinata tagu ta nam par i tar ve u tana.

¹⁸ Ma Samuel i ga ve tar ra lavur magit par tana, ma pa ta magit i ga vapidik ia pirana. Ma Eli i ga biti: Go muka ra Luluai, na pait nam i boina pirana.

¹⁹ Ma Samuel i ga ngala vanavana, ma ra Luluai i ga tur maravut ia ma i ga pait ot vapar kana lavur tinata nina i ga tatike.

²⁰ A tarai Israel par, papa Dan ma tuk aro Ber-Seba, dia ga vakilang Samuel ba ia ra propet kai ra Luluai.

²¹ Di ga gire mule ra Luluai aro Silo, tago ra Luluai i ga vaarike ia iat mulai tadav Samuel abara Silo, ma ba Samuel i ga tata, a tarai Israel par dia ga ki na valavalongor.

4

A tarai Pilistia dia ra pa ra bok kai God

¹ Ta nam ra e ra tarai Pilistia dia ga vaninara upi diat a varubu ma Israel. A tarai Israel dia ga vana pi diat a varubu ma ra tarai Pilistia, ma dia ga ngo pit marave Ebeneser; ma ra tarai Pilistia dia ga ki abara Apek.

² Ra tarai Pilistia dia ga tur tamtamie diat ta ra luaina mata i ra tarai Israel, ma ba ra vinarubu i ga ngala mat ra tarai Israel dia ga vilau, ma ra tarai Pilistia dia ga doko vake ra ivat na arip na marmar na tarai na vinarubu Israel ta ra tamataman.

³ Ba ra umana tena vinarubu dia ga lilikun tadav ra pakana dia ga ngo pit tana, ra umana luluai Israel dia ga biti: Ta ra ava ra Luluai i ga korot vue dat ta to ra bung ta ra luaina mata i ra tarai Pilistia? Dat a kap ra bok na kunubu kai ra Luluai maro Silo, upi na tur livuan ta dat upi na valaun pa dat kan ra dekdek i kada umana ebar.

⁴ Damana ra tarai dia ga vartuluai uro Silo ma dia ga kap ra bok na kunubu kai ra Luluai kai ra lavur kor nina i ki taun ra umana angelo; ma dia ga ben pa bula ra ura natu i Eli, Kopni ma Pinekas.

⁵ Ma ba ra bok na kunubu kai ra Luluai i ga pot aina dia ga ngo pit ie, ra tarai Israel parika dia ga kukula tuk tar ba ra vatavataram i ga arikai ta ra pia.

⁶ Ma ba ra tarai Pilistia dia ga valongore ra kunukula dia ga biti: Ava laka go ra kunukula ta ra gunan kai ra tarai Ebraio? Ma ba ra tarai Pilistia dia ga valongore ba ra bok na kunubu kai ra Luluai i ga pot abara ta nam ra gunan,

⁷ dia ga burut, ma dia ga biti: Ea, kadia umana god dia tar pot tadav diat ta ra gunan; na kaina ta dat, dia ga biti, pa ta magit dari i ga arikai lua.

⁸ Na kaina ta dat; to ia na valaun pa dat kan ra dekdek i go ra umana dekdek na god? Go ra umana god dia ga ubu ra tarai Aigipto ma ra lavur mangana minait, ma ra lavur mangana kinadik.

⁹ Ea, avat a tarai Pilistia, avat a tur da ra tarai, pi koko avat a ki na vilavilau pire ra tarai Ebraio da dia ki na vilavilau pire vavat.

¹⁰ Ma ra tarai Pilistia dia ga varvarubu, ma dia ga uvia pa Israel, ma ra tarai par dia ga vilau upi ra gunan, ma i ga peal ra umana virua; a utul a

vinun na arip na marmar na tarai na vinarubu, nina dia vanavana tuna ka, dia ga virua.

¹¹ Ma di ga ra pa ra bok kai God, ma ra ura natu i Eli, Kopni ma Pinekas, dir ga virua.

¹² Ma tika na tutana Benjamin i ga lop kan ra vinarubu, ma i ga pot uro Silo ta nam iat ra bung; kana mal i ga tarada, ma i ga kerek ra uluna.

¹³ Ba i ga pot, Eli i ga ki ta kana kiki ta ra papar a mataniolo ai ra pal na vartabar upi na bobobe ra nga, ma ra balana i ga dadadar upi ra bok kai God. Ma ba ra tutana i ga olo ta ra pia na pal ma ra varvai, a tarai par dia ga kukula.

¹⁴ Ba Eli i ga valongore ra kunukula i ga biti: Go ra ngala na kunukula i vuna ta ra ava? Ma ra tutana i ga vana lulut upi na ve Eli.

¹⁵ Ma Eli i ga laun vue lavuvat na vinun ma lavutul na kilala, ma tago ra ura kiau na matana pa dir ga boina, pa i ga gigira.

¹⁶ Ma ra tutana i ga biti tai Eli: Iau nina ra tutana i ga pot mamaina ra tarai na vinarubu dia ngo pit ie, ma iau ga lop kan ra vinarubu gori. Ma Eli i ga biti: Ma i ga dave ra vinarubu, natugu?

¹⁷ Ma nina i ga kap ra varvai i ga biti: Israel i ga vilau kan ra tarai Pilistia; mangoro na tarai na vinarubu dia ga virua, ma a ura natum dir tar mat, ma di ga ra pa ra bok kai God.

¹⁸ Ma ba i ga varvai ure ra bok kai God, Eli i ga bura tamurmur maravai ta ra mataniolo, ma ra inoana i ga tadokoi tago i ga patuana muka ma i ga mamat. I ga lualua tai Israel a ivat na vinun na kilakilala.

¹⁹ Ma kakuna, ra taulai kai Pinekas, i ga kap bala, ma i ga tar maravai pi na kakava; ba i ga

valongore ra varvai ure ra bok kai God, ma ure kakuna dir ma kana tutana ba dir ga tar mat, i ga rururu, ma i ga kava vue ra bul, tago ra kinadik na kinakava i ga monong ia.

²⁰ Ba i ga to na mat, ra vaden nina dia ga tur kikil ia dia ga biti tana: Koko una burut, tago u tar kava ra bul tutana. Ma pa i ga tata, tago pa i ga tia kap nuk upi diat.

²¹ Damana i ga vaiang ra bul ba Ikabod, tago ra minamar ai Israel i ga tar panie. Go i ga vuna tago di ga ra pa ra bok kai God, ma ure bula ra minat kai kakuna dir ma kana tutana.

²² Ma i ga biti: A minamar ai Israel i tar panie; tago di ga ra pa ra bok kai God.

5

A bok kai God i ki ta ra gunan kai ra tarai Pilistia

¹ Ma ra tarai Pilistia dia ga tak pa ra bok kai God, ma dia ga kap ia papa Ebeneser tuk tar aro Asdod;

² ma ba dia ga kap pa ia abara dia ga varuk ia ta ra pal na vartabar kai Dagon, ma dia ga vung ia pire Dagon.

³ Ma ba i ga ningene ra tarai Asdod dia ga tut ta ra malana ma dia ga vana ta ra pal na vartabar kai Dagon; ba dia ga gigira ruk, dia ga ti gire ke Dagon i va palar aro ra pia ta ra luaina mata i ra bok kai ra Luluai. Ma dia ga puak Dagon, ma dia ga vung mule ta kana kiki iat.

⁴ Ma ba dia ga tar tut ta ra malana ta ra bung namur, ea, Dagon i ga va palar aro ra pia ta ra luaina mata i ra bok kai ra Luluai, ma ra ulu i

Dagon ma ra ura limana dital ga tar va irai kan ra livuana, ta ra kalakalat i ra pal; a livua i Dagon ika i ga ki.

⁵ Go iat ra vuna ba ra umana tena tinabar kai Dagon ba dia ruk ta ra pal na vartabar kai Dagon, pa dia tur ta ra kalakalat i Dagon aro Asdod, dia pil lake ka.

⁶ Ma ra lima i ra Luluai i ga mamat taun ra tarai Asdod; i ga ubu diat, ma i ga vapagumanene diat ma ra umana buk; ma i ga damana bula diat ta ra umana gunan kikil Asdod.

⁷ Ma ba ra tarai Asdod dia ga gire go, dia ga biti: Ra bok kai ra God kai Israel pa na ki mulai livuan ta dat, tago ra limana i mamat taun dat, ma taun Dagon kada god.

⁸ Damana dia ga vartuluai upi ra umana luluai Pilistia, ma dia ga biti: Avet a pait ra ava ma ra bok kai ra God kai Israel? Ma dia ga biti: Da kap ra bok kai ra God kai Israel uro Gat.

⁹ Ma ba dia ga kap ia ubara, ra lima i ra Luluai i ga ubu nam ra pia na pal. Ma dia ga burut na kaia tago ba i ga ubu ra tarai ta nam ra pia na pal, a niung i ga monong diat par, ra umana barmana varurung ma ra umana patuana.

¹⁰ Ma dia ga tulue ra bok kai God uro Ekron. Ma ba ra bok kai God i ga pot aro Ekron, a tarai Ekron dia ga oraoro dari: Dia tar kap ra bok kai ra God kai Israel tadav dat, upi da doko dat ma kada tarai par.

¹¹ Ma dia ga vartuluai upi ra umana luluai Pilistia, ma dia ga biti: Avat a tul valilikun vue ra bok kai God uro ta kana gunan, pi koko na doko avet ma kaveve tarai, tago ra pia na pal parika i

burut na kaia; God i ga ubu diat ma ra mamat na limana.

¹² Ma nam ra umana tutana nina ba pa dia ga mat, dia ga tia mait ika ma ra umana niung, ma ra kunukula i ra pia na pal i ga tadav ra bala na bakut.

6

A tarai Pilistia dia tul valilikun ra bok kai ra Luluai

¹ Ma ba ra bok kai ra Luluai i ga ki ta ra langun kai ra tarai Pilistia lavurua na gai,

² ra tarai Pilistia dia ga vartuluai upi kadia umana tena tinabar ma ra umana tena papait, ma dia ga tir diat dari: Avet a pait ra ava ma ra bok kai ra Luluai? Boina ba avat a vateten avet ba avet a tul davatane tar ia ta kana gunan iat.

³ Ma dia ga biti: Ba ava tulue ra bok kai ra God kai Israel, koko avat a tulue vakuku ia ka, avat a ti tulue ma ta varporong. Ona avat a pait ra dari, avat a lagar mulai, ma avat a kapa ure ra vuna ba ra lima i God i ki taun avat boko.

⁴ Ma dia ga titir: Ma ava bar ra varporong avet a tul tar ia pirana? Ma dia ga biti: Avat a pait ta ilima na niung, da ra niung ta ra paka i vavat, ma ra goled; ma a ilima na galang bula avat a pait ia ma ra goled; go ra niluluk na da ra niluluk ai ra umana luluai Pilistia, tago a kopono mangana minait i ga monong avat par.

⁵ Damana avat a tun mal ia ta ra iap ta umana malalar i kavava umana niung ma ra umana malalar i kavava umana galang nina dia kap ra kaina minait ta ra gunan, ma damana avat a tul

tar ra variruru tadav ra God kai Israel, ma kan bar na tak vue ra limana kan avat, ma kavava umana god, ma kavava pia.

⁶ Ta ra ava ava valeo ra bala i vavat da ra tarai Aigipto ma Parao dia ga valeo ra bala i diat? Dave, God pa i ga valunga boko diat vang, ma namur dia ga pala vue Israel?

⁷ Io, avat a pait ta kalamana kiki na vinavana, ma avat a tak pa ta ura tana na bulumakau nina a polo na u ta dir, ma nina ba pa di ga pait boko ra papalum me. Avat a kun dir ta ra kiki na vinavana, ma avat a tak vue ra ura natu i dir.

⁸ Ma namur avat a tak pa ra bok kai ra Luluai, ma avat a vung ia ta ra bala na kiki na vinavana, ma avat a vung ia ta ra paparaina nam ra umana magit nina ava pait ia ma ra goled, ma nina ure ra varporong, ma nina ava tar varuk ia tai tika na vuvuvung, ma avat a tulue ra kiki na vinavana ta ra nga.

⁹ Ma ona i mur ra nga, nina i vana uro ra langun Israel tadav ra gunan Bet-Semes, dari da nunure ba ra Luluai iat nam nina i ga vakaina dat; ma ona pata, dat a nunure ba ia iat pa i vuna tana, a gunuak ika i ga tadav dat.

¹⁰ Ma ra umana tutana dia ga pait ia ka; dia ga tak pa a ura tana na bulumakau, nina a polo na u ta dir, ma dia ga kun tar dir ta ra kiki na vinavana, ma dia ga tak vue ra ura natu i dir,

¹¹ ma dia ga vung ra bok kai ra Luluai, ma ra vuvuvung nina ra umana galang ma ra umana niung dia ga tun mal diat ma ra goled dia ki tana, ta ra ul a kiki na vinavana.

¹² Ma ra ura bulumakau, a ura tana, dir ga mur

vanavana ra nga tadav Bet-Semes; dir ga mur vaticene ra kopono nga ka, ma pa dir ga vana ta ra papar a lima tuna ba ta ra papar a maira, ma ba dir ga vanavana dir ga tangi; ma ra umana luluai Pilistia dia ga mur dir tuk tar ta ra langun Bet-Semes.

¹³ Ra tarai Bet-Semes dia ga doko ra vit ta ra male, ma ba dia ga tadaraka dia ga gire ra bok na kunubu, ma dia ga gugu na kaia.

¹⁴ Ra kiki na vinavana i ga vana tadav ra uma kai Iosua ra te Bet-Semes, ma i ga ki ie, maravai ta tika na ngala na vat. Ma dia ga pelegi ra davai nina dia ga pait ra kiki na vinavana me, ma dia ga tun tar ra ura bulumakau me, a tinabar tadav ra Luluai.

¹⁵ Ma diat ta ra vuna tarai Levi dia ga tak pa ra bok kai ra Luluai, ma ra vuvung nina ra umana magit i goled dia ki tana, ma dia ga vung taun dir ta ra ngala na vat; ma ra tarai Bet-Semes dia ga tul tar ia tai ra Luluai ta nam ra bung ra umana tinabar di ga tuntun tar ia, ma ra umana enana tinabar bula.

¹⁶ Ma ba ra ilima na luluai Pilistia dia ga gire go, dia ga talil ta nam iat ra bung uro Ekron.

¹⁷ Nam ra umana niung dia goled, nina ba ra tarai Pilistia dia ga varporong me tadav ra Luluai, go diat: ure Asdod tikai, ma ure Gasa tikai, ma ure Askelon tikai, ma ure Gat tikai, ma ure Ekron tikai;

¹⁸ ma ra niluluk ure ra umana galang dia goled, diat bula dia varogop ma ra niluluk ai ra umana gunan nina nam ra ilima na luluai Pilistia dia ga kure, ra umana gunan di liplip bat diat, ma ra

umana gunan nina pa ta liplip ta diat. Nam ra ngala na vat ba di ga vung ra bok kai ra Luluai tana, i tur boko ure ra varvadovot, ta ra uma kai Iosua ra te Bet-Semes, tuk ta go ra bung.

¹⁹ Ma ra umana natu i Iekonaia, a umana tutana, pa dia ga gugu varurung ma ra tarai Bet-Semes ba dia ga gire ra bok kai ra Luluai, ma i ga doko lavurua na vinun diat. Ma ra tarai dia ga ligur tago ra Luluai i ga manga ubu ra tarai.

²⁰ Ma ra tarai Bet-Semes dia ga biti: To ia na tur ta ra luaina mata i ra Luluai, tago i ngala mat? Dat a tulue uve pi dat a langalanga tana?

²¹ Ma dia ga tulue ta umana tena kapkap varvai tadav ra tarai ta ra pia na pal Kiriati-Iearim, ma dia ga biti: Ra tarai Pilstia dia tar kap valilikun ra bok kai ra Luluai, avat a mai, ma avat a kap pa ia upi na ki pire vavat.

7

¹ Ma ra tarai maro Kiriati-Iearim dia ga vana ur, ma dia ga tak pa ra bok kai ra Luluai, ma dia ga kap pa ia tadav ra kuba i Abinadab, nina i tur ta ra buana, ma dia ga vagomgom natuna Eleasar, ma dia ga tibe upi na balaure ra bok kai ra Luluai.

Samuel i kure Israel

² Ma papa ra bung ba ra bok kai ra Luluai i ga pot aro Kiriati-Iearim (a ura vinun na kilala i ga ki abara), diat par ta ra kuba i Israel dia ga bala marmari upi ra Luluai.

³ Ma Samuel i ga biti pire ra tarai Israel par: Ona ava talil ma ra bala i vavat parika tadav ra Luluai, damana avat a vung vue ra umana vaira na god ma ra Astarot kan avat, ma avat a anan

upi ra Luluai, ma avat a lotu tadav ia ka, ma ia iat na valaun pa avat kan ra dekdek i ra tarai Pilistia.

⁴ Ma ra tarai Israel dia ga vung vue ra umana Baal ma ra Astarot kan diat, ma dia ga lotu tadav ra Luluai ka.

⁵ Ma Samuel i ga biti, Avat a vartuluai upi ra tarai Israel parika ba diat a pot varurung aro Mispa, ma ina araring tadav ra Luluai ure avat.

⁶ Ma ra tarai dia ga pot varurung aro Mispa, ma dia ga kulupe ra tava, ma dia ga lolonge ta ra luaina mata i ra Luluai, ma dia ga vevel ta nam ra bung, ma dia ga biti: Ave ga pait ra varpiam tadav ra Luluai. (Samuel i ga ki aro Mispa ba i ga kure Israel.)

⁷ Ma ba ra tarai Pilistia dia ga valongore ba ra tarai Israel dia ga pot varurung aro Mispa, ra umana luluai Pilistia dia ga tut na vinarubu ure Israel. Ma ba ra tarai Israel dia ga valongore dia ga burutue ra tarai Pilistia,

⁸ ma dia ga biti tai Samuel: Koko una ngo ma ra kinail tadav ra Luluai kada God, upi na valaun dat kan ra dekdek i ra tarai Pilistia.

⁹ Ma Samuel i ga tak pa ta nat na sip, nina ba pa i vung vue boko ra u, ma i ga pait ra tinabar me; i ga tun tar ia a kidoloina ka tadav ra Luluai, ma i ga kail tadav ra Luluai ure Israel; ma ra Luluai i ga valongore.

¹⁰ Ma ba ra tarai Pilistia dia ga kakari maravai tadav Israel upi diat a ubu diat ta ra pakana bung iat ba Samuel i tun tar ra tinabar tadav ra Luluai tana, a Luluai i ga vapangpagur ma ra ngala na pangpagur tar ta ra tarai Pilistia, ma i ga

vapurpuruan diat, ma ra tarai Israel dia ga ubu diat.

¹¹ Ma ra tarai Israel dia ga irop mabara Mispa ma dia ga korot mur ra tarai Pilistia tuk aro Bet-Kar, ma dia ga lop.

¹² Ma Samuel i ga tak pa ta vat, ma i ga page livuan tai Mispa dir ma Sen, ma i ga vaiang ia ba Ebeneser, ma i ga biti: Go ra vat na tur na im ure ra maramaravut kai ra Luluai pire dat.

¹³ Damana dia ga varuva ra tarai Pilistia, ma pa dia ga bolo mule ra umana langun Israel, ma ra lima i ra Luluai i ga tur bat ra tarai Pilistia ta nam ra umana kilala na nilaun kai Samuel.

¹⁴ Ma di ga kap valilikun ra umana pia na pal pire Israel, papa Ekron tuk aro Gat, nina ba ra tarai Pilistia dia ga tar ra pa diat tai Israel, ma dia ga valangalanga ra umana gunan kikil ra umana pia na pal kan ra dekdek i ra tarai Pilistia. Ma Israel dia ga ki na varmaram bula ma ra tarai Amor.

¹⁵ Samuel i ga kure ra lavur magit par kai Israel ta kana kilakilala na nilaun parika;

¹⁶ ma ta ra kilakilala i ga vana vurvurbit Betel ma Gilgal ma Mispa pi na kure ra lavur magit par kai Israel ta nam ra utul a gunan,

¹⁷ ma namur i ga lilikun uro Rama, ta ra gunan i ga pait ra kubana ma ra uguugu ure ra Luluai tana; ma i ga ki na varkurai ure Israel abara.

8

A tarai Israel dia lul upi tika na king

¹ Ma ba Samuel i ga tar patuana i ga tibe ra ura natuna pi dir a ki na varkurai ure Israel.

² Di ga vaiang ra luaina ba Ioel, ma ra vauruana ba Abia, ma dir ga ki na varkurai aro Ber-Seba.

³ Ma a ura natuna pa dir ga mur kana lavur nga; dir ga vana irai upi ra mani, ma dir ga anan upi ra umana kul varbat, ma dir ga vakaina ra takodo na varkurai.

⁴ Damana ra umana luluai Israel dia ga pot aro Rama tadav Samuel, ma dia ga biti:

⁵ Ea, u tar patuana muka, ma a ura natum pa dir mur kaum lavur nga; boina ba una tibe ta tikai upi na king pire vevet, upi na kure avet da ra umana Tematana.

⁶ A bala i Samuel pa i ga gugu ba i ga valongore kadia nilul upi ta king pi na kure diat; ma Samuel i ga araring tadav ra Luluai.

⁷ Ma ra Luluai i ga biti tai Samuel: Una valongore ra nilai ra tarai, ma una valongore ra magit parika dia ve u tana; pa dia tar pilak vue u, dia tar pilak vue iau upi koko ina king pire diat.

⁸ Da dia ga pait ia tagu papa iau ga ben vairop vue diat kan ra gunan Aigipto, da dia ga pilak vue iau, ma dia ga lotu tadav ra umana enana god, damana diat a pait ia piram.

⁹ Io, una valongore ra nilai diat, ia kaka, una vaale diat, ma una vateten diat ure ra papalum na king.

¹⁰ Ma Samuel i ga vaarike ta umana tinata kai ra Luluai pire ra tarai nina dia ga lul upi ta king.

¹¹ Ma i ga biti: Nina ba na king pire vavat na pait go ra umana magit: na tak pa ra umana natu i vavat, a umana tutana, ma na tibe diat pi diat a balaure kana umana kiki na vinavana ure ra vinarubu, ma upi diat a ki ta kana umana os,

ma pi diat a vilau na lua ta kana lavur kiki na vinavana;

¹² na tibe diat upi diat a umana luluai na vinarubu pi diat a lue ra lavur loko na tarai na vinarubu; na tibe ta umana pi diat a ipuk kana pia, ma pi diat a doko ra vuai kana uma, ma ta umana pi diat a pait ra lavur vargal ai ra vinarubu, ma ra umana kiki na vinavana ure ra vinarubu bula.

¹³ Na tak pa ra umana natu i vavat, a umana vavina, pi diat a pait ra lavur mangana dangi i ang na katkat, ma pi diat a tun nian, ma pi diat a papait ra gem.

¹⁴ Na tak pa ra umauma dia boina kan kavava umauma na kon, ma ra umauma na vain, ma ra umauma na oliva, ma na tul tar diat pire kana umana tultul.

¹⁵ Na tak pa tika na vinvinun ta kavava pia na uma, ma kavava uma na vain, ma na tul tar ia pire kana umana luluai na vinarubu ma kana umana tultul.

¹⁶ Na kale kavava umana vilavilau, a umana tutana ma ra umana vavina, ma diat dia boina ta kavava umana bulumakau, ma ta kavava umana as,

¹⁷ ma na tak pa tika na vinvinun ta kavava umana kikil na sip, ma avat iat avat a vilavilau pirana.

¹⁸ Ma avat a tangtangi ure nam ra king ava ga tar pilak pa ia ure avat, ma ra Luluai pa na bali avat ta nam ra bung.

¹⁹ Ma ra tarai pa dia ga mainge ba diat a valongore ra tinata kai Samuel, ma dia ga biti ka: Pata, ave mainge ta tikai pi na king pire vevet,

²⁰ upi avet a varogop ma ra umana Tematana, ma upi kaveve king na kure avet, ma na lue rap avet, ma na varubu ure avet.

²¹ Ma ba Samuel i ga valongore ra tinata par kai ra tarai i ga vaarike mule pire ra Luluai;

²² ma ra Luluai i ga biti tai Samuel: Una torom ta ra nilai diat, ma una pilak pa ta tikai upi na king. Ma Samuel i ga biti tai ra tarai Israel: Tikatikai ta vavat na vana ta kana gunan iat.

9

Di pilak pa Saul upi na king

¹ Tika na uviana na tutana i ga ki, a iangina Kis, ta ra vuna tarai natu Benjamin, ra natu i Abiel, nina ba ra natu i Seror a natu i Bekorat, nina ba ra natu i Apia, a te Benjamin.

² Ma kana ra bul tutana, a iangina Saul, a metek na barmana; ma ta ra lavur natu i Israel par pa ta tikai i ga boina tana, ma pa ta ulu i ta tikai nina ba na tuk lake ra ul a varana.

³ Ma ta umana as kai Kis, a tama i Saul, dia ga rara, ma Kis i ga ve Saul natuna ba na ting pa ta tika na tultul upi dir a vura tikan upi ra umana as.

⁴ Dir ga vana vurvurbit ta ra gunan na lualuana ta ra papar Epraim, ma ta ra langun Salisa, ma pa dia ga ki ie; ma namur dir ga vana vurvurbit ta ra langun Salim, ma pa dir ga tikan tadav diat abara; ma dir ga kabila vana vurvurbit ta ra langun kai ra vuna tarai Benjamin, ma pa dir ga na tadav diat.

⁵ Ma ba dir ga tadav ra langun Suv, Saul i ga biti tai kana tultul: Ea, dor a lilikun ati, kan tamagu

na nuk vue ra umana as, ma na kabila ngarao ure dor.

⁶ Ma ra tultul i ga biti tana: Tina na tutana kai God i ki ta go ra gunan, ma di manga ru ia; a magit parika i varvai lua tana di pait ot pa ia; boina ba dor a vana tadav ia, kan na ve dor ure ra magit nina ba dor varvakai tana.

⁷ Ma Saul i ga biti tai kana tultul: Ea, ona dor a vana, dor a kap ra ava pirana? Kador umana vuvung na gem dia pobono, ma pa ta tiniba pi dor a kap tar ia tadav ra tutana kai God. Ava i ki pire dor?

⁸ Ma ra tultul i ga bali mule Saul, ma i ga biti: A pakana mani kaugu akari, una tul tar ia pire ra tutana kai God pi na ve dor ure kador vinavana.

⁹ (Lua boko ta ra langun Israel ba ta tutana i vana upi na matoto tai God, i ga biti: Io, dat a vana tadav ra tena ginigira, tago lua boko di ga vatang ra propet ba a tena ginigira.)

¹⁰ Ma Saul i ga biti tai kana tultul: Boina tuna; una mai, dor a vana ubara. Damana dir ga vana uro tadav ra gunan nina ra tutana kai God i ga ki tana.

¹¹ Ma ba dir ga tutua vanavana tadav ra gunan, dia ga varkuvo ma ta umana gara na vavina dia vanavana upi diat a kulupe ra tava, ma dir ga tir diat: Dave, ra tena ginigira akari?

¹² Ma ra umana gara na vavina dia ga biti: Maia, gire, i ki aro na lua ta mumur; i pot nagam ta go ra gunan, tago ra tarai diat a vartabar ta ra ul a buana ta go ra bung.

¹³ Ba amur a olo ta ra pia na pal amur a tadav lolole, ari pa i ti vana boko ta ra ul a buana; a tarai

pa diat a ian lua tuk na pot, tago na tata vadoane value ra tinabar boko ma namur diat di ga ting pa diat i tana, diat a ian; damana amur a vana, tago amutal a varkuvo me go.

¹⁴ Ma dir ga vana ta ra pia na pal, ma ba dir ga olo ta ra mataniolo, dital ga ti varkuvo ko ma Samuel ba i vanavana boko pi urama ta ra ul a buana.

¹⁵ Ta ra bung lua ta nam ba Saul i ga pot pire Samuel tana, ra Luluai i ga vaarike pire Samuel dari:

¹⁶ Ningene, ta ra pakana bung dari, ina tulue piram tika na tutana maro ra langun Benjamin, ma una ku ia pi na luluai pire kaugu tarai Israel; na valaun kaugu tarai kan ra lima i ra tarai Pilstia, tago iau tar gire ra kini na malari kai kaugu tarai, ma kadia tinangi i tar tadav iau.

¹⁷ Ma ba Samuel i ga gire Saul, a Luluai i ga biti tana: Go iat ra tutana iau ga ve u ure, nina ba na kure kaugu tarai.

¹⁸ Ma Saul i ga tadav Samuel ta ra mataniolo, ma i ga biti: Iau lul u ba una ve iau ba ra kuba i ra tena ginigira i tur ave.

¹⁹ Ma Samuel i ga biti: Iau ia nam ra tena ginigira. Una lua tagu ta ra ul a buana, tago una ian piragu gori; ta ra malana ina pala vue u, ma ina ve u ure nam parika i ki ta ra nuknukim.

²⁰ Ma ure kaum umana as nina dia tar rara a utul a bung i taun ia, koko una ngarao ure diat, tago di tar tikan tadav diat. Da mar to ia ma ra umana minamar kai Israel? Pa da tul tar diat laka piram, ma pire diat ta ra kuba i tamam?

²¹ Ma Saul i ga biti: Vakir iau a te Benjamin laka,

nina i ikilik ta ra lavur vuna tarai par Israel? Ma kaugu apik na tarai, pa i ikilik muka vang ta ra lavur apik na tarai par Beniamin? Ta ra ava u tata dari piragu?

²² Ma Samuel i ga ben pa Saul dir ma kana tultul, ma i ga ben dir ta ra pal na nian, ma i ga vaki dir pi dir a ura ul a pa ta diat dia ki ta nam ra nian, a utul a vinun diat.

²³ Ma Samuel i ga biti tai ra tena tuntun nian: Nina ra tiniba iau ga ve u ba una vung vaire, una kap ia uti.

²⁴ Ma ra tena tuntun nian i ga kap ra kangar i ra sip, ma i ga vung ia pire Saul. Ma Samuel i ga biti tai Saul: Ea, di tar vung ra viono kirip ta ra luaina matam, una en ia, tago ave kiki pa u, pi una ian ma diat di ga ting pa diat ta go iat ra pakana bung nina di ga kubu ia. Ma Saul dir ga ian varurung ma Samuel ta nam ra bung.

²⁵ Ma ba dir ga vana ur kan ra ul a buana tadav ra gunan, Saul i ga va ta ra vava nina di ga vaninare ure ta ra ul a pal.

²⁶ Ta ra kavunvun Samuel i ga oro upi Saul ta ra ul a pal dari: Una tut upi ina tule vue u ta kaum vinavana. Ma Saul i ga tut, ma dir ma Samuel dir ga vana tadav ra nga.

²⁷ Ma ba dital ga vanavana na nga, maravai ta ra langun i ra pia na pal, Samuel i ga biti tai Saul: Una ve kaum tultul ba na vanavana lualua ka boko ta dor pi ina pala ra tinata kai God piram.

10

¹ Ma Samuel i ga tak pa ra pal a tava na dangi, ma i ga lolonge tar ia ta ra ulu i Saul, ma i ga

galum ia, ma i ga biti: Dave, ra Luluai pa i ga ku u vang pi una luluai ure kana tarai Israel? Una kure ra tarai kai ra Luluai, ma una valaun diat kan ra dekdek i kadia umana ebar. Ma go na da ra vakilang piram ba ra Luluai i tar ku u pi una luluai ta kana vuna gunan;

² go ieri ba una vana kan iau, amutal a varkuvo ma ra ura tutana maravai ta ra babang na minat kai Rakel. nina i tur ta ra langun Benjamin; dir a ve u ba nam ra umana as u ga tikitikan upi diat, di tar tikan tadav diat, ma tamam pa i ngarao mulai ure ra umana as, i ngarao go ure u, ma i bitbiti, Ina pait ra ava vang ure natugu?

³ Ma ba una vana uro tadav ra iban i tur Tabor, a utul a tutana dital a barat u abara; dital vanavana uro Betel tadav God abara; tikai ta dital i puak ra utul a nat na me, ta tikai i kap ra utul a gem, ma ta ra tikai i kap ra pal a tava nina ba ra polo na vuai na vain i ki tana.

⁴ Dital a vage pa u ma dital a tabar u ma ra ura gem, nina ba i ki tuna tar tam ba una alube pa ia.

⁵ Ma ba una tadav Gibeai kai God, a gunan ba ta luluai kai ra tarai Pilistia i ki tana, avat a varkuvo ma ra umana propet ba diat a vut ba maro ra ul a luana ma ra pagol, ma ra kudu, ma ra dedede, ma ra pagol ba ta umana vinau tana, ma diat a tatata na propet ba dia par ra kudu, ma dia ubu ra pagol, ma dia vu ra dedede ta ra luaina mata i diat.

⁶ Ma ra Tulungea i God na tia vanganggap pa ra balam, ma avat a tata na propet ma diat, pi una da ta tia enana tutana muka.

⁷ Ma ba ra umana vakilang dia tadav u, una pait

nam i topa nam ra pakana bung iat, tago God i ki piram.

⁸ Una vanavana lualua ka boko tagu uro Gilgal, ma ina barat u abara, pi ina pait ra umana tinabar di tuntun tar ia, ma ra umana tinabar na varmaram. Una kiki pa iau ta lavurua na bung, ma ina barat u abara, ma ina ve u ure nina ra magit ba una pait ia.

⁹ Ma ba i ga tar tur tapuku pi dir a varbaiai ma Samuel, God i ga vaenana pa ra balana, ma di ga pait ot pa muka nam ra umana vakilang ta nam iat ra bung.

¹⁰ Ba Saul i ga pot aro Gibeia dia ga varkuvo ma ra umana propet, ma ra Tulungea i God i ga ki taun ia, ma dia ga tatata na propet ma diat.

¹¹ Ma ba ra tarai nina diat dia ga nunure ilam ia, dia ga gire, dia ga tata vargil ika dari: Ava go i monong ra natu i Kis? Dave, da luk tar vang Saul ta ra umana propet?

¹² Ma ta tikai ta diat i ga biti bula: To ia bar tama i diat? Damana di ga luk tar go ma ra umana tinata valavalar: Da luk tar bula Saul vang ma ra umana propet!

¹³ Ma ba i ga tar tata na propet par i ga vana ta ra kubana.

¹⁴ Ma matua i Saul i ga tir dir ma kana tultul: Amur ga ki ave? Ma i ga biti: Amir ga tikan upi ra umana as, ma ba pa amir ga tikan tadav diat, amir ga vana pire Samuel.

¹⁵ Ma matua i Saul i ga biti: Una ve iau ure nam Samuel i ga ve u tana.

¹⁶ Ma Saul i ga biti: I ga ve amir ba di ga tar tikan tadav ra umana as; pa i ga tia vaarike pirana

ure ra varkurai nina ba Samuel i ga varvai tana.

¹⁷ Ma Samuel i ga oro varurue ra tarai tadav ra Luluai aro Mispa,

¹⁸ ma i ga biti tai ra tarai Israel: I dari ra tinata kai ra Luluai ra God kai Israel: Iau ga ben vairop vue Israel kan ra gunan Aigipto, ma iau ga valaun pa avat kan ra lima i ra tarai Aigipto, ma ra lima i ra umana vuna tarai nina dia ga vakadik avat;

¹⁹ ma go ieri ava tar nuk vue kavava God, nina ia kaka i ga valaun avat kan ra lavur magit dia ga monong avat, ma kan kavava kini na malari. Ava tar biti ba, Pa ave mainge u; ma ava tar anan upi kavava ta king. Io, avat a pot tadav ra Luluai da kavava umana vuna tarai, ma ta kavava umana apik na tarai iat.

²⁰ Ma Samuel i ga oro pa ra umana vuna tarai tadav ia, ma dia ga padapadailam pa ra vuna tarai Benjamin.

²¹ Ma i ga oro pa ra umana apik na tarai Benjamin tadav ia, ma di ga padapadailam pa ra apik na tarai Matiri, ma ba i ga oro pa ra umana kakang ta ra apik na tarai Matiri, di ga padapadailam pa Saul natu i Kis, ma ba dia ga tikatikan upi ia, pa dia ga na tadav ia.

²² Damana dia ga titir mulai pire ra Luluai: Dave, ra tutana i ki ati? Ma ra Luluai i ga bali diat dari: I ki parau ta ra tabarikik.

²³ Ma dia ga vutvut upi ia, ma dia ga ben pa ia, ma ba i ga tur varurung ma diat pa ta ulu i ta tikai nina ba i ga tuk ak lake ra ul a varana.

²⁴ Ma Samuel i ga biti tai ra tarai par: Avat a bobo nina ra Luluai i tar pilak pa ia; pa ta tikai ta

ra lavur tarai par ba dir varogop me. Ma ra tarai par dia ga oraoro: God na valaun ra king.

²⁵ Ma Samuel i ga papala pire ra tarai ure ra kini na varkurai na king, ma i ga tumu vake diat ta ra pinpin buk, ma i ga vung ia pire ra Luluai. Ma Samuel i ga tul vaire vue diat, tikitikai tatar ta ra kubana iat.

²⁶ Ma Samuel bula i ga vana tadav ra kubana uro Gibea, ma ra umana rangrang na tutana, nina ba God i ga vamentalapang ra bala i diat, dia ga varagur me.

²⁷ Ia kaka ta umana ulai na tutana dia ga biti: Go ra tutana na valaun davatane dat? Dia ga kulume, ma pa dia ga tul tar ta vartabar pirana. Ma i ga ki mut uka.

11

Saul i ubu ra tarai Amon

¹ Ma ba i ga par tika na gai, Nakas ra te Amon i ga tut ure Iabes-Gilead; ma ra tarai par Iabes dia ga biti tai Nakas: Dat a pait ta kunubu, ma avet a torom tam.

² Ma Nakas ra te Amon i ga biti: Gala da luak vue ra kiau na mata i vavat ta ra lima tuna, gala ina mulaot ba da pait ra kunubu pire vavat.

³ Ma ra umana luluai Iabes dia ga biti tana: Una tul tar avet pi avet a langalanga lavurua na bung, pi avet a tulue ra umana tultul ma ra varvai ta ra lamlavur langun Israel par, ma ona pa ta na i ki pi na valaun pa avet, avet a torom piram.

⁴ Ma ra umana tena kapkap varvai dia ga pot aro Gibea, ra gunan kai Saul, ma kadia varvai, ma

dia ga ve ra tarai ure; ma ra tarai par dia ga tangi mat.

⁵ Ma ba Saul i ga pot ma ra umana bulumakau maro ta ra uma, i ga biti: Ava go i monong ra tarai, ma dia tangtangie ra ava? Ma dia ga ve ure ra tinata kai ra umana tutana Iabes.

⁶ Ma ra Tulungea i God i ga vangangap Saul ba i ga valongore go, ma i ga kulot i tana.

⁷ Ma i ga tak pa ra ura bulumakau, ma i ga kutu gigi dir, ma i ga tulue ra umana tultul vurvurbit me ta ra lamlavur langun Israel par ma ra varvai dari: Nina ba pa na vut pi na mur Saul dir ma Samuel, da pait ia dari ta kana umana bulumakau. Ma ra ngala na bunurut ure ra Luluai i ga ki taun ra tarai, ma diat par dia ga pot da ra kpono tutana ka.

⁸ Ma Saul i ga luk diat aro Basek; a tarai Israel, a utul a mar na arip na marmar diat; ma diat kai Iuda, a utul a vinun na arip na marmar na tutana.

⁹ Ma i ga ve diat nina dia ga kap ra varvai, ba diat a biti tai ra tarai Iabes-Gilead: Da valaun avat ningene ta ra pakana bung ba i malamalapang ra keake. Ra umana tena kapkap varvai dia ga vana, ma dia ga ve ra tarai Iabes, ma dia ga gugu na kaia.

¹⁰ Ma dia ga biti tai Nakas: Avet a pot piram ningene, ma una pait nina ra magit u mainge ba una pait ia ta vevet.

¹¹ Ma ta ra bung namur Saul i ga vatur tamie kapi ra tarai ta ra utul a loko, ma dia ga vana ta ra pakana kai ra tarai Amon ta ra monamono ta ra kaukau, ma dia ga ubu ra tarai Amon tuk ra keake i ga ki tur; diat dia ga laun valili dia ga ki

varvurbit, pa ta ivut ba dir ga ki varurung.

¹² Ma ra tarai dia ga biti tai Samuel: To ia nam i ga biti ba Saul pa na kure dat? Da kap diat damana, ma da doko diat.

¹³ Ma Saul i ga biti: Pa da doko ta tika na tutana ta go ra bung, tago ra Luluai i ga pait ra valavalaun livuan pire ra tarai Israel.

¹⁴ Ma Samuel i ga biti tai ra tarai: Avat a mai, dat a vana uro Gilgal, ma dat a kubu vadekdek ra varkurai.

¹⁵ Ma ra tarai par dia ga vana uro Gilgal; ma dia ga vaki Saul upi na king ta ra luaina mata i ra Luluai abara Gilgal, ma dia ga pait ra tinabar na varmaram ta ra luaina mata i ra Luluai, ma Saul ma ra tarai Israel par dia ga gugu na kaia.

12

A tinata kai Samuel pire ra tarai

¹ Ma Samuel i ga biti tai Israel par dari: Ea, iau ga tar valongore ra nilai vavat, ma nam parika nina ava ga ve iau tana, ma iau tar vaki ra king pi ure avat.

² Gori ra king i lue avat, ma iau, iau tar patuana, ma i kua ra pepe na ulugu, ma a ura natugu dir a ura tutana ot livuan ta vavat, ma papa iau ga barmana ma tuk tar go iau ga lue avat.

³ Iau go, avat a takun iau ta ra luaina mata i ra Luluai ma kana king nina di ga ku ia. Iau ga ra pa ra bulumakau kai to ia? Ma to ia bar iau ga vakadik ia? Ma iau ga loalong pa tai ia? Ma iau ga vatur vake ta kul varbat, ba ta ivu pal a kau tai to ia? Avat a takun iau ma ina bali ia.

⁴ Ma dia ga biti: Pa u ga vakadik avet, ma pa u ga loalong ta vevet, ma pa u ga vatur vake ta kul varbat tai ta tikai.

⁵ Ma i ga biti ta diat: A Luluai dir ma kana king nina di ga ku ia, dir vinar ure avat ba pa ava ga na tadav ta magit pi avat a takun iau ure. Ma dia ga biti: Maikir, dir vinar tana.

⁶ Ma Samuel i ga biti tai ra tarai: A Luluai, nina i ga tibe Moses dir ma Aron, ma i ga ben vairop vue ra umana tama i vavat maro Aigipto, i vinar tana.

⁷ Io, avat a tur boko upi dat a vartoto ma avat ta ra luaina mata i ra Luluai, ma upi ina varvai mulai ure ra lavur papalum na valavalaun kai ra Luluai pire vavat ma pire ra umana tama i vavat.

⁸ Ba Iakob i ga vana uro Aigipto, a tarai Aigipto dia ga vakadik diat, ma ra lavur tama i vavat dia ga kail tadav ra Luluai, ma ra Luluai i ga tulue Moses dir ma Aron upi dir a ben vairop vue ra umana tama i vavat maro Aigipto, ma dir ga vaki diat ta go ra gunan.

⁹ Ma dia ga nuk vue ra Luluai kadia God, damana i ga nur tar diat ta ra lima i Sisera, nina i lualua pire ra tarai na vinarubu kai ra king Kasor, ma ta ra lima i ra tarai Pilistia, ma ta ra lima i ra tarai Moab, ma dia ga ubu diat.

¹⁰ Ma dia ga kail tadav ra Luluai, ma dia ga biti: Ave tar pait ra varpam, tago ave tar nuk vue ra Luluai, ma ave tar lotu tadav ra umana Baal ma ra Astorot, ia kaka una valaun pa avet kan ra dekdek i kaveve umana ebar, ma avet a lotu tadav u.

¹¹ Ma ra Luluai i ga tulue Ierub-Baal, ma Barak, ma Iepta, ma Samuel, ma i ga valaun pa avat kan

ra dekdek i kavava umana ebar nina dia tur kikir avat, tuk tar ba ava ga ki bulu.

¹² Ma ba ava ga gire Nakas, ra king Amon, i tut ure avat, ava ga biti tagu: Pata, ave mainge ta king pi na kure avet; ma a dovotina ra Luluai kavava God ia kavava king.

¹³ Avat a gire go kavava king nina ava ga pilak pa ia. Gire, ra Luluai i tar vaki ta king ure avat.

¹⁴ Gala avat a ru ra Luluai, ma avat a lotu tadav ia, ma avat a valongore ra nilaina, ma pa avat a ole ra varkurai kai ra Luluai, ma avat par ma ra king nina i kure avat, avat a mur ra Luluai kavava God, io, na boina;

¹⁵ ma gala pa avat a valongore ra nilai ra Luluai, ma avat a ole ra varkurai kai ra Luluai, a dovotina ra lima i ra Luluai na tut ure avat ma kavava king.

¹⁶ Io, avat a tur go, ma avat a gire go ra vakilang ra Luluai i vaninare pi na pait ia ta ra luaina mata i vavat.

¹⁷ Vakir go ra bung laka nina da doko ra vit tana? Ea, ina kail pire ra Luluai pi na tulue ra pangpagur ma ra bata, ma avat a nunure, ma avat a kapa ba go nina ava ga pait ia, ba ava ga lul upi ta king, ia ra varpam ta ra luaina mata i ra Luluai.

¹⁸ Ma Samuel i ga kail tadav ra Luluai, ma ta nam ra bung ra Luluai i ga tulue ra pangpagur ma ra bata, tuk tar ra tarai par dia ga burut na kaia ure ra Luluai dir ma Samuel.

¹⁹ Ma ra tarai par dia ga biti tai Samuel: Una araring tadav ra Luluai kaum God ure kaum umana tultul, kan avet a mat par, tago da luk guve go kaveve nirara, ba ave ga lul upi ta king,

varurung ma kaveve lavur varpiam par.

²⁰ Ma Samuel i ga biti tai ra tarai: Koko avat a burut; a dovotina ava ga pait go ra nirara, ia kaka, koko avat a vana irai kana ra Luluai, avat a mur ia, ma avat a lotu tadav ra Luluai ma ra bala i vavat parika.

²¹ Ma koko avat a vana irai upi avat a tikan upi ra umana tabataba vakuku, tago pa i tale diat pi diat a maravut avat, ba pi diat a valaun avat, tago diat a umana magit vakuku tuna ka.

²² A Luluai pa na nur vue kana tarai, upi ra iangina na rararang, tago ra Luluai i mainge upi na vaki avat upi avat kana tarai iat.

²³ Ma iau iat, koko muka ina nur vue ra niaring ure avat, tago ure ra dari iau pait ra varpiam ure ra Luluai. Ina pala vanavana nam ra nga i boina ma i takodo pi na topa avat.

²⁴ Ia kaka avat a ru ra Luluai, ma avat a torom tana ma ra kopono nuknuk ta ra bala i vavat, tago ava tar gire ra ngala na vakilang i ga pait ia livuan ta vavat;

²⁵ ma ona avat a papait vaticene ra nirara, da kamare vue avat ma kavava king.

13

Di varubu ma ra tarai Pilistia

¹ Ba Saul i ga laun vue ta umana kilala i ga tur pa ia pi na king, ma ba i ga ki na king ure Israel a ura kilala bar,

² i ga pilak pa a utul a arip na marmar na tarai na vinarubu Israel; a ura arip na marmar dia ga ki varurung ma Saul aro Mikmas ma ta ra buabuana Betel, ma tika na arip na marmar dia

ga ki varurung ma Ionatan aro Gibeata ra langun Benjamin; ma ra tarai nina dia ga ki valili Saul i ga tulue diat ta ra kuba i diat, tikitika na tutana ta kana pal na mal iat.

³ Ionatan i ga uvia pa tika na luluai Pilistia aro Geba; ra tarai Pilistia dia ga valongore ba ra tarai Ebraio dia ga tut na varpam; Saul i ga kure ba da vu ra tavur ta ra gunagunan par Israel;

⁴ ma ra tarai Israel dia ga valongore ba Saul i ga uvia pa tika na luluai Pilistia, ma ba ra tarai Israel dia da ra magit i bilak pire ra tarai Pilistia, damana di ga varurue ra tarai par pire Saul abara Gilgal.

⁵ Ma ra tarai Pilistia dia ga tut ure Israel, ma dia ga pot guvai ma ra utul a vinun na arip na marmar na kiki na vinavana ure ra vinarubu, ma laptikai na arip na marmar diat dia ki ta ra umana os, ma ra tarai na vinarubu nina dia vanavana ka, pa da luk diat tago dia ga peal da ra veo ra valian. Dia ga vana ma dia ga ngo pit aro Mikmas, ta ra papar a taur tai Bet-Aven.

⁶ Ma ba ra tarai Israel dia ga gire ba na kaina ure diat (tago di korot vadekdek ra tarai) dia ga parau ta ra umana babang na vat, ma ra umana mata, ma ra umana babang na minat, ma ra umana tung;

⁷ mangoro dia ga bolo lake ra Iordan uro ta ra langun Gad ma Gilgal. (Saul i ga ki boko Gilgal, ma ra tarai dia ga dadadar, ma dia ga lop vanavana kan ia.)

⁸ Saul i ga ki pa lavurua na bung da ra kunubu kai Samuel, ma ba Samuel pa i ga ti vut boko aro

Gilgal, ma tago ba Saul i ga kiki pa Samuel a tarai dia ga lop vanavana kan ia,

⁹⁻¹⁰ i ga biti, Avat a kap tar ia tagu ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra tinabar na varmaram bula. Ma ba i ga tar vartabar par ma ra tinabar di tuntun tar ia, Samuel i ga pot. Saul i ga vana pi na vage,

¹¹ ma Samuel i ga biti tana: Ava go nina u tar pait ia? Ma Saul i ga biti: iau ga gire ba ra tarai dia ga lop vanavana kan iau, ma pa u ga tia pot ta ra pakana bung di ga kubu ia, ma ra tarai Pilistia dia ga ki na vaninara aro Mikmas,

¹² ma iau ga nuk ia ba ra tarai Pilistia diat a ubu avet ati Gilgal, ma pa iau ga tia vamaram boko ra Luluai, damana iau ga pait nam nina pa iau ga mainge ba ina pait ia; iau ga vartabar ma ra tinabar di tuntun tar ia.

¹³ Ma Samuel i ga biti tai Saul, U tar pait ra magit na papaua; gala u ga tia torom ta ra varkurai kai ra Luluai kaum God, nina i ga kure ba una pait ia, gala na ga page kaum varkurai ure Israel pi na tur tukum.

¹⁴ Ma go, kaum varkurai pa na tur; a Luluai i tar tikan pa ta tutana nina ba i kopono ko ra nuknuk i dir me, ma ra Luluai i tar tibe pi na luluai pire kana tarai, ma go i vuna tago pa u ga torom ta nam a Luluai i ga ve u tana.

¹⁵ Ma Samuel i ga tut ma i ga vana kan Gilgal, upi uro Gibeab-Beniamin. Saul i ga luk ra tarai nina dia ga ki boko pirana, ma dia ga to na varogop ma laptikai na mar na tutana.

¹⁶ Saul ma natuna Ionatan, ma ra tarai nina dia ga ki boko, dia ga ki abara Geba, ma ra tarai

Pilistia dia ga ki aro Mikmas.

¹⁷ Ma ra utul a loko na tarai na vinarubu dital ga tut maro ra gunan kai ra tarai Pilistia; tika na loko i ga mur ra nga i vana uro Opra ta ra langun Sual;

¹⁸ ta tika na loko i ga tia ure ra nga uro Bet-Koron; ma ta ra tikai i ga ure ra nga urama ra buana nina i ki ta ra papar a male Seboim, ma ta ra papar uro ra bil.

¹⁹ Pa ta tena madaka ta ra palariam i ga ki ta ra langun Israel, tago ra tarai Pilistia dia ga burut ba ra tarai Israel diat a mal kadia umana pakat na vinarubu ma ra umana rumu.

²⁰ A tarai Israel dia ga vana tadav ra tarai Pilistia pi diat tikatikai diat a vamangi kadia umana rek ai ra ipipuk, ma ra umana ngu na ipipuk, ma ra umana pem, ma ra umana kakakal.

²¹ A matai go ra papalum i ga dari: tika na ik a pakana mani upi da vamangi ra pem ba upi da mal pa ra virvirit ai ra bulumakau; ma ra ura ik a pakana mani upi da vamangi ra rek ai ra ipipuk ba ra kakakal.

²² Damana ta ra bung dia ga varubu aro Mikmas, pa ta tikai ta ra tarai na vinarubu kai Saul ma Ionatan i ga vatur vake ta pakat na vinarubu ba ta rumu, ia kaka Saul ma Ionatan dir ga vatur vake ra lavur vargal.

²³ Ma ra utul a loko na tarai na vinarubu kai ra tarai Pilistia dia ga kakari tadav ra mataniolo Mikmas.

14

¹ Tika na bung Ionatan natu i Saul i ga biti tai kana tultul nina i kapkap kana vargal: Mai, dor a

vana tadav ra tarai na vinarubu Pilistia, nina dia ki ta ra papar maro; ma pa i ga ve tamana.

² Ma Saul i ga ki ta ra vavai na goava nina i ga tur maravai ta ra tavul a ramarama vue vit aro Gibeai; ma diat dia ga ki varurung me dia ga da laptikai na mar na tutana;

³ ma Akia, natu i Akitub, dir turana ma Icabod, natu i Pinekas nina ba natu i Eli ra tena tinabar kai ra Luluai aro Silo, i ga ule ra mal na bongobongo. Ma ra tarai bula pa dia ga nunure ba Ionatan i ga tar vana.

⁴ Ma a ura ngu na vat dir ga tur livuan ta nam ra umana mataniolo nina ba Ionatan i ga nuk ia ba na bolo tadav ra tarai na vinarubu Pilistia tana; ta tika i ga tur tai tika na papar, ma ta ra tika i ta ra papar; ra iang i tika i ba Boses, ma ra iang i ta ra tika i ba Sene.

⁵ Ta tika na ngu na vat i ga tur rikai ta ra matana labur maro Mikmas, ma ta ra tika na ngu na vat i ga tur rikai ta ra matana taubar maro Geba.

⁶ Ma Ionatan i ga biti tai kana tultul: Io, dor a vana, ma dor a bolo tadav go ra tarai na vinarubu nina pa di poko kikil diat, kan bar ra Luluai na pait ta magit ure dor, tago pa i dekdek pire ra Luluai pi na valaun pa kana tarai, ba dia peal tarai, ba ta paupau ka.

⁷ Ma kana tultul i ga biti tana: U iat, una pait nam i ki ta ra nuknukim. Dor iat, tago ra nuknukim ia ra nuknukigu.

⁸ Ma Ionatan i ga biti, Io, dor a bolo upi ra tarai diat a gire ilam dor.

⁹ Ona dia biti, Amur a tur abara tuk tar avet a tadav amur, dor a tur uka, pa dor a vana tadav

diat;

¹⁰ ma ona dia biti, Amur a tadav avet, io dor a vana, tago ia ra vakilang ba ra Luluai i tar nur tar diat ta ra lima i dor.

¹¹ Damana dir par dir ga vana, ma ra tarai Pilistia dia ga gire dir, ma dia ga biti: Ea, gire ra tarai Ebraio dia irop kan ra umana tung nina dia ga paraparau tana;

¹² amur a mai, ma avet a vateten amur. Ma Ionatan i ga biti tai kana tultul: Una tutua murmur tagu tago ra Luluai i tar tul tar diat ta ra lima i Israel.

¹³ Ma Ionatan i ga kakau tutua ma kana tultul i ga murmur ia, ma ba Ionatan i ga ubu ra tarai Pilistia dia ga bura ta ra luaina matana, ma kana tultul i ga doko diat.

¹⁴ Ma ta ra luaina vardodoko Ionatan dir ma kana tultul dir ga doko a ura a vinun na tutana.

¹⁵ Ma ra bunurut i ga kor vanavana ta ra gunagunan ma ta ra tamataman, ma pire ra tarai na vinarubu, tuk tar ra umana loko nina dia ga ra pa ra gunagunan, ma ra tarai na vinarubu par dia ga burut na kaia; ma ba i ga guria bula a bunurut ure God i ga vadadar ra tarai.

¹⁶ A umana monamono kai Saul aro Gibeia dia ga gire ra purpuruan ta ra gunagunan ba ra tarai dia ga vana vurburbit tana.

¹⁷ Ma Saul i ga biti tai kana tarai na vinarubu: Avat a tikan, ma avat a kapa ba to ia i ga vana kan dat. Ma ba dia ga tikan di ga kapa ba Ionatan dir ma kana tultul pa dir ga ki varurung ma diat.

¹⁸ Ma Saul i ga biti tai Akia: Avat a kap ra bok kai God uti; tago ta nam ra e ra bok kai God i ga ki pire ra tarai Israel.

19 Ma ba Saul dir ga tata boko ma ra tena tinabar, ra purpuruan ta ra gunan kai ra tarai Pilistia i ga ngala vanavana. Ma Saul i ga biti tai ra tena tinabar: Una tak vue ra limam.

20 Ma Saul ma ra tarai na vinarubu nina dia ga ki varurung me dia ga vut upi ra vinarubu. Ma ra tarai Pilistia dia ga ubu vargilgiliane diat ma ra pakat na vinarubu, ma i ga ngala muka ra purpuruan,

21 ma ra umana te Ebraio nina dia ga varubu maravut ra tarai Pilistia, ma dia ga varagur ma diat ta ra gunan na vinarubu, dia ga tur likun pi diat a maravut ra tarai Israel, diat nina dia ga varagur ma Saul ma Ionatan.

22 Ma ra tarai Israel nina dia ga paraparau ta ra pakana i lualuana ta ra papar Epraim, ba dia ga valongore ba ra tarai Pilistia dia ga tar lop, diat bula dia ga korot mur diat ta ra vinarubu.

23 Damana ra Luluai i ga valaun Israel ta nam ra bung; ma ra vinarubu i ga bolo vanavana Bet-Aven.

24 Ma ra tarai Israel dia ga ki na malari ta nam ra bung; tago Saul i ga vavalima ure ra tarai na vinarubu dari: Na kaina pire ra tutana nina i ian ba pa i ravian boko; na ki tuk ina pait ra varobo pire kaugu umana ebar. Damana pa ta tikai i ga ian.

25 Ma ra tarai par dia ga tadav ra lokor, ma ra polo na bulit na livur i ga ki ta ra pia.

26 Ma ba ra tarai dia ga vanavana ta ra lokor, ea, ra polo na bulit na livur i ga tup ia; ma pa ta tutana i ga vung ra limana ta ra ngiene, tago ra tarai na vinarubu dia ga burut na kaia ure nam

ra varvalima.

²⁷ Ma Ionatan pa i ga valongore tamana ba i ga pait ra varvalima pire ra tarai na vinarubu, damana i ga tulue kana ram, nina i ki ta ra limana, ma i ga tuk pa ra polo na bulit na livur ma ra nguna, ma ba i ga vung ra limana ma ra polo na bulit na livur ta ra ngiene, a ura kiau na matana dir ga bagabagele.

²⁸ Tika na tutana i ga biti tana: Tamam i tar vavalima gori ure ra tarai na vinarubu, ma i biti ba na kaina pire nam ra tutana nina i ian ta go ra bung. Ma ra tarai dia bilua ma ra mulmulum.

²⁹ Ma Ionatan i ga biti: Tamagu i tar vakaina ra gunan; ava gire ra ura kiau na matagu dir bagabagele tago iau ga valar ta ik a polo na bulit na livur.

³⁰ Gala ra tarai na vinarubu dia ga tar en ta ngala ta nam nina dia ga ra pa ia tai ra ebar, gala ra vinirua pire ra tarai Pilistia ta go ra bung na ga tia ngala ta nina di tar pait ia.

³¹ Ma dia ga ubu ra tarai Pilistia ta nam ra bung papa aro Mikmas ma tuk uro Aialon, ma ra tarai na vinarubu dia ga bilua.

³² Ma ra tarai na vinarubu dia ga vilau upi ra magit di ga ra pa ia, ra umana sip, ma ra umana bulumakau, ma ra umana nat na bulumakau, ma dia ga ubu doko diat, ma dia ga en diat varurung ma ra gapu i diat.

³³ Ma ba di ga ve Saul ba ra tarai na vinarubu dia tar varpam tadav ra Luluai ba dia ga en ra viono ma ra gap tana, Saul i ga ve diat nina dia ga kap ra varvai pirana: Avat a pul pa tika na vat uti piragu.

³⁴ Ma Saul i ga biti ta diat: Avat a tadav ra tarai na vinarubu, ma avat a ve diat par ba tikitika na tutana na kap uti kana bulumakau ba kana sip, ma na doka ati; koko diat a varpam tadav ra Luluai ba dia en ra viono ma ra gap tana. Damana ra tarai na vinarubu par dia ga kap tadav ra Luluai nina ba tikitikai i ga vatur vake ta ra limana, ma i ga doka abara.

³⁵ Ma Saul i ga pait ta uguugu ure ra Luluai, a luaina uguugu nina i ga pait ia ure ra Luluai.

³⁶ Ma Saul i ga biti: Dat a korot mur ra tarai na vinarubu ta ra marum, ma dat a vapurpuruan diat tuk na malana. Dat a doko vapar diat upi koko ta tikai na laun valili. Ma ra tarai na vinarubu dia ga biti: U iat. Ma ra tena tinabar i ga biti: Dat a matoto tai God ati.

³⁷ Ma ba Saul i ga tir God ba, Dave, ina korot mur ra tarai Pilistia; una nur tar diat pire Israel? God pa i ga bali ia ta nam ra bung.

³⁸ Ma Saul i ga biti tai ra umana luluai na vinarubu: Avat a mai, ma avat a tikan tadav nina ra tutana a varpam i ki tana.

³⁹ Iau vavalima tai ra Luluai, nina i valaun Israel, gala i ki tai Ionatan iat natugu, na mat ika. Ma pa ta tikai ta ra tarai na vinarubu i ga varvai ure.

⁴⁰ Ma Saul i ga biti tai Israel par: Avat a tur tai tika na papar, ma amir ma Ionatan tai tika na papar. Ma ra tarai dia ga biti: U iat.

⁴¹ Ma Saul i ga araring dari: Ea, Luluai, a God kai Israel, ta ra ava pa u bali kaum tultul ta go ra bung? Ona ra varpam i ki ta mimir ma natugu Ionatan, boina ba da tadav ra vat Urim

ta ra varpadailam, ma ona ra varpiam i ki tai ra tarai Israel, boina ba da tadav ra vat Tumim ta ra varpadailam.

⁴² Ma di ga padapadailam tai Saul dir ma Ionatan, ma ra tarai na vinarubu dia ga langalanga. Ma Saul i ga biti: Da padapadailam ta mimir ma Ionatan. Nina iat ta mimir ba ra Luluai i vakilang ia na mat. Ma ra tarai na vinarubu dia ga biti tai Saul: Koko muka da pait go; ma Saul pa i ga torom; ma ba dia ga padapadailam ta dir ma Ionatan natuna, di ga vakilang Ionatan.

⁴³ Ma Saul i ga biti tai Ionatan: Una ve iau ure ra magit u tar pait ia. Ma Ionatan i ga biti tana: A dovotina iau tar tuk ra polo na bulit na livur ma ra ngu kaugu ram, ma iau tar en kilang ia; iau go kari, ma iau ki na vaninara pi ina mat.

⁴⁴ Ma Saul i ga biti: A dovotina una mat; gala pata, God na pait ra balbali piragu ma ra magit i ngala tana.

⁴⁵ Ma ra tarai na vinarubu dia ga biti tai Saul: Da doko Ionatan, Ionatan nina i tar pait go ra ngala na niuvia ure Israel? Koko muka. Da ra Luluai i laun pa ta kopono pepe na uluna na bura ra pia, tago ta ra maramaravut kai God i tar uvuvia ta go ra bung. Damana ra tarai na vinarubu dia ga valaun pa Ionatan kan ra vinirua.

⁴⁶ Ma Saul i ga korot murmur mule ra tarai Pilistia, ma ra tarai Pilistia dia ga lilikun tar ta kadia langun.

⁴⁷ Ma ba Saul i ga kale pa ra varkurai Israel i ga varubu ma kana umana ebar nina dia ga tur kikil ia. I ga varubu ma Moab, ma ra tarai Amon,

ma Edom, ma ra umana king Soba, ma ra tarai Pilistia; ma nina diat i ga tut ure diat i ga uvia pa diat.

⁴⁸ Ma ra iangina i ga rararang ba i ga uvia pa ra tarai Amalek, ma i ga valaun Israel kan ra dekdek i diat nina dia ga ra pa kadia tabarikik.

⁴⁹ Go ra iang i diat ra umana natu i Saul, a utul a tutana, Ionatan, Isvi ma Malkisua; ma ra iang i ra ura vavina, Merab ra luaina, ma Mikal a muruna.

⁵⁰ Ma ra iang i ra taulai kai Saul, Akinoam natu i Akimas: ma ra iang i kana luluai na vinarubu, Abner natu i Ner, nina dir matuana ma Saul.

⁵¹ Kis, a tama i Saul, ma Ner, a tama i Abner, dir a ura natu i Abiel.

⁵² Ma ta ra umana kilala ba Saul i ga king tana ra vinarubu i ga dekdek ma ra tarai Pilistia, ma ba Saul i ga tadav ta rangrang na tutana, ba ta tena niongor, i ga ting pa ia upi na tena vinarubu.

15

Saul i varpiam, ma di pilak vue

¹ Ma Samuel i ga biti tai Saul: A Luluai i ga tulue iau pi ina ku u pi una king ure kana tarai Israel. Una valongore ra nilai ra Luluai ma kana tinata piram.

² Go nina ba ra Luluai kai ra lavur kor i tatike: Kaugu mamainga ba ina vapagumanene Amalek ure nam i ga pait ia tai Israel, ba i ga tut ure diat ba dia ga vana maro Aigipto.

³ Io, una tut ure ra tarai Amalek, ma una uvia pa diat; una vadiidim vue diat, ma nina bula ba kadiat. Koko una valaun pa ta tikai. Una doko ra tarai ma ra vaden, ra umana bul ma ra umana

kuramana, ra umana bulumakau ma ra umana sip, ra umana kamel ma ra umana as.

⁴ Ma Saul i ga oro pa ra tarai na vinarubu abara Telaim; di ga luk diat, a ura mar na arip na marmar na tarai dia vanavana ka ma ra kau i diat, ma a vinun na arip na marmar na tutana Iuda.

⁵ Ba Saul i ga tadav ra gunan Amalek dia ga ki parau ma kana tarai ta ra male.

⁶ Ma Saul i ga biti tai ra tarai Ken, Avat a vana kan ati; koko avat a ki varurung ma ra tarai Amalek, kan ina nila vue avat varurung ma diat, tago ava ga pait ra boina tadav ra tarai Israel ba dia ga irop maro Aigipto. Damana ra tarai Ken dia ga kakari kan ra tarai Amalek.

⁷ Ma Saul i ga ubu ra tarai Amalek, ma i ga korot mur diat papa Telaim ma tuk uro Sur ta ra papar a taur tai Aigipto.

⁸ I ga ben vavilavilau Agag, ra king Amalek, ma ra tarai i ga vadidim vue diat; pa ta tikai i ga langalanga.

⁹ Ma Saul, diat ma kana tarai na vinarubu, dia ga valaun pa Agag ma nam bula nina ba i ga boina ma i ga bira ta ra kikil na sip ma ra kikil na bulumakau, ma ra umana nat na sip bula; ma dia ga nila vue ra tabarikik nina ba pa i ngatngat ma pa i boina.

¹⁰ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav Samuel dari:

¹¹ Iau ligur tago iau ga pilak pa Saul upi na king, tago pa i mur mule iau; pa i tar pait ot pa kaugu umana vartuluai. Ma Samuel i ga kankan, ma i ga vovo bat ra Luluai ta nam ra marum parika.

¹² Ma ta ra malana i ga vana pi na barat Saul; ma di ga ve Samuel ba Saul i ga vana uro Karmel, ma i ga tar vatut ta vat na im abara, ma go i tar bolo uro Gilgal.

¹³ Ba Samuel i ga pot tadav ia, Saul i ga biti: A Luluai na vadoane u, iau tar pait ot pa ra vartuluai kai ra Luluai.

¹⁴ Ma Samuel i ga tir ia: Ma ava laka go ra tinangi ai ra umana sip i tangi ta ra talingagu? Ma ava bar laka ra nilai ra umana bulumakau nina iau valongore?

¹⁵ Ma Saul i ga biti: Dia ga ra pa diat pire ra tarai Amalek; ra tarai na vinarubu dia ga valaun pa nam i boina tai ra umana sip ma ra umana bulumakau upi diat a vartabar me tadav ra Luluai kaum God.

¹⁶ Ma Samuel i ga biti tai Saul: Una ki mut, ma ina ve u ure nam nina ra Luluai i tar ve iau tana ta ra marum. Ma Saul i ga biti: Una tata ka.

¹⁷ Ma Samuel i ga biti: A dovotina pa u ga nuk vangala pa u iat mulai, ia kaka, vakir u a lualua laka pire ra lavur vuna tarai Israel? A Luluai i ga ku u upi una king ure ra tarai Israel.

¹⁸ Ma ba ra Luluai i ga tulue u pi una vadidim vue ra umana tena varpam Amalek, ma pi una ubu diat tuk tar diat a panie,

¹⁹ ta ra ava bar pa u ga tia torom ta ra nilai ra Luluai? Ta ra ava u ga vut upi ra magit di ga ra pa ia? Dari u ga pait ra varpam ta ra mata i ra Luluai.

²⁰ Ma Saul i ga biti.tai Samuel: Iau ga torom ta ra nilai ra Luluai, ma iau ga vana upi nam ra Luluai i ga tulue iau tana. Iau ga ben vavilavilau

Agag ra king Amalek, ma iau ga vadidim vue ra tarai Amalek.

²¹ A tarai na vinarubu ka dia ga kap pa ta umana ta nina dia ga boina ta ra umana sip ma ra umana bulumakau, upi ure ra tinabar tadav ra Luluai kaum God, nina ba di ga kure ba da nila vue diat.

²² Ma Samuel i ga biti:

Dave, a Luluai i manane bar ra tinabar di tuntun tar ia, dir ma ra vartabar,

Da i manane ra tinorom ta kana tinata?

A tinorom i boina ta dir ma ra tinabar.

A kini na valavalongor tana i boina ta dital ma ra bira ma ra viono sip, a tomotoina.

²³ Tago a tinut na varpam i kaina da ra varpam ai ra papait,

Ma ra nimur na nuknukina iat i kaina da ra lotu tadav ra umana tabataba.

Tago u ga vung vaire vue ra tinata kai ra Luluai,

Damana ra Luluai i ga vung vaire vue u,

Upi galiaka una king mulai.

²⁴ Ma Saul i ga biti tai Samuel: Iau tar pait ra varpam, ma iau tar.piam vue ra vartuluai kai ra Luluai ma kaum lavur togotogo. Iau ga burutue ra tarai na vinarubu, kari iau ga pait nam dia ga vovo pa iau ure.

²⁵ Iau lul u ba una re vue kaugu varpam, ma dor a talil pi ina lotu tadav ra Luluai.

²⁶ Ma Samuel i ga biti tai Saul: Pata, pa ina talil mulai ma u tago u tar vung vaire vue ra tinata kai ra Luluai, ma tago ra Luluai i tar vung vaire vue u pi koko una king mulai.

²⁷ Ba Samuel i ga tur tapuku, Saul i ga tabe vake ra ngu i kana olovoi, ma i ga tarada;

²⁸ ma Samuel i ga biti tana: Go ieri ra Luluai i tar rada vue ra varkurai ure Israel kau u, ma i tar tul tar ia tai tika na talaim nina i boina ta mumur.

²⁹ Ra Minamar ai Israel pa na vavaongo ma pa na pukue ra nuknukina; vakir ia ra tutana pi na nukpuku.

³⁰ Ma Saul i ga biti: Iau tar pait ra varpiam, ia kaka una ru iau ta ra mata i kaugu umana luluai, ma ta ra mata i kaugu tarai Israel; una varagur ma iau pi ina lotu tadav ra Luluai kaum God.

³¹ Ma Samuel dir ga varagur ma Saul, ma Saul i ga lotu tadav ra Luluai.

³² Ma Samuel i ga biti: Avat a ben Agag ra king Amalek uti piragu; ma Agag i ga vanavana ma ra gugu tadav ia, ma i ga biti: A minat i tar pakit iau.

³³ Ma Samuel i ga biti tana: Da kaum pakat na vinarubu i ga vatakunuan ra vaden, damana bula tinam na tabun. Ma Samuel i ga kutu gigi Agag ta ra luaina mata i ra Luluai abara Gilgal.

³⁴ Ma namur Samuel i ga vana uro Rama, ma Saul i ga vana uro Gibeata kana gunan iat.

³⁵ Ma Samuel pa i ga ti giragire mule ge Saul lua ta kana minat. Ma Samuel i ga tabun ure Saul. Ma ra Luluai i ga ligur ba i ga vaki Saul upi na king kai ra tarai Israel.

16

Di ku David upi na king

¹ Ma ra Luluai i ga biti tai Samuel: Aivia bung boko una tabun ure Saul, tago iau tar vung vaire vue upi koko na ki na king ure Israel? Una vabuka kaum ram u ra vavaguai ma ra dangi, ma ina

tulue u tadav Iese ra tutana Beteleem, tago iau tar pilak pa natuna pi na king.

² Ma Samuel i ga biti: Ina vana dave, tago Saul na valongore ure, ma na doko iau? Ma ra Luluai i ga biti: Una tak pa ta nat na bulumakau, ma una vana me, ma una biti, Iau tar pot upi ina pait ra tinabar tadav ra Luluai.

³ Una ting pa Iese upi nam ra tinabar, ma ina ve u ba ava una pait ia ie, ma una ku ra tutana nina ba ina ve tar ia tam.

⁴ Ma Samuel i ga pait nam nina ra Luluai i ga ve ure. Ma ba i ga pot aro Beteleem, ra umana luluai na gunan dia ga pot ma ra nidadar pirana, ma dia ga biti: Dave, u pot laka upi ra boina?

⁵ Ma i ga biti: Maia, iau tar pot upi ina pait ra tinabar tadav ra Luluai; avat a vagomgom avat, ma dat a gugu varurung ta ra tinabar. Ma ia iat i ga vagomgom Iese ma ra umana natuna, ma i ga ting pa diat upi ra vartabar.

⁶ Ma ba dia ga pot ma i ga bobobe Eliab, i ga nuknuk ba a dovotina go nina iat ra Luluai i tar pilak pa ia, go i tur ta ra luaina matagu.

⁷ Ma ra Luluai i ga biti tai Samuel: Koko una nuk upi ra pal a pakana, ba a lolovina; iau tar pilak vue, tago ra Luluai pa i gigira da ra tutana i gigigira; a tutana i gire ra pal a paka ka, ma ra Luluai i gire ra bala i ra tarai.

⁸ Ma Iese i ga oro upi Abinadab, ma i ga ben ia ta ra luaina mata i Samuel, ma Samuel i ga biti: A Luluai pa i ga pilak pa bula go.

⁹ Ma Iese i ga ve Sama ba na bolo ta ra luaina mata i Samuel, ma Samuel i ga biti: Ma go bula ra Luluai pa i ga pilak pa ia.

¹⁰ Ma Iese i ga ve lavurua na natuna pi diat a bolo ta ra luaina mata i Samuel, ma Samuel i ga biti tai Iese: A Luluai pa i ga pilak pa ta tikai ta go diat.

¹¹ Ma Samuel i ga tir Iese: Dave, ra umana natum parika akari? Ma i ga biti: Tikai boko, a muruna kakit, ia kaka ia ra tena balabalaure kikil na sip. Ma Samuel i ga biti: Una vartuluai upi ia, i mamat ba dat a ki ta go ra nian tuk tar ba na pot.

¹² Ma Iese i ga vartuluai upi ia, ma i ga ben varuk ia; ma ia ra metek na bul, ma i ga kubar ra pepe na uluna, ma ia ra vakak. Ma ra Luluai i ga biti: Una tut, ma una ku ia, tago ia iat nam.

¹³ Ma Samuel i ga tak pa ra ram u ra vavaguai ma ra dangi tana, ma i ga ku ia ta ra luaina mata i ra umana turana; ma papa nam ra bung ra Tulungea i ra Luluai i ga vangangap David. Ma Samuel i ga tut ma i ga vana uro Rama.

David i ub ra pagol pire Saul

¹⁴ Ma ra Tulungea i ra Luluai i ga vana kan Saul, ma ra kaina tulungen tai ra Luluai i ga vaburut ia.

¹⁵ Ma ra umana tultul kai Saul dia ga biti tana: Ea, a kaina tulungen tai ra Luluai i vaburut u,

¹⁶ boina ba avet a tikan upi ta tikai nina a tena ubuubu pagol, ma ba ra kaina tulungen i monong u, na ubu ra pagol ma una lagar tana.

¹⁷ Ma Saul i ga biti tai kana umana tultul: Io, avat a tikan upi ta tena ubuubu pagol, a melemuna tana, ma avat a ben ia uti piragu.

¹⁸ Ma tika na barmana i ga biti: Iau tar wakilang ra natu i Iese ra te Beteleem ba ia ra melemuna ta ra ubuubu pagol, ma ia ra rangrang na tutana

bula, a tena vinarubu ma i kabinana, a vakak na barmana ma ra Luluai i ki tana.

¹⁹ Ma Saul i ga tulue ta umana tultul pire Iese, ma dia ga biti: Una tulue natum David uti piragu, nina i balaure ra kikil na sip.

²⁰ Ma Iese i ga tak pa ra vinun na gem, ma tika na pal a tava a polo na vuai na vain tana, ma ra nat na me, ma i ga vakoa ta ra as, ma i ga tulue diat varurung ma natuna David pire Saul.

²¹ Ma ba David i ga pot pire Saul, ma i ga tur ta ra luaina matana, Saul i ga mari ia, ma i ga tul tar ia upi ia tikai ta diat kana umana tena kapkap vargal.

²² Ma Saul i ga tulue ta tinata pire Iese, ma i biti: Boina ba David na toratorom piragu, tago iau gugu tana.

²³ Ma vatikai ba ra kaina tulungen tai ra Luluai i ga monong Saul, David i ga tak pa kana pagol, ma i ga ub ia tuk tar Saul i ga lagar mulai, ma ra kaina tulungen i ga vana kan ia.

17

David i doko Goliat

¹ Ma ra tarai Pilistia dia ga vaninare kadia tarai na vinarubu pi diat a tut na vinarubu; dia ga pot varurung aro Soko aina ta ra langun Iuda, ma dia ga ngo pit livuan Soko ma Aseka ta ra langun Epes-Damim.

² Saul ma ra tarai Israel dia ga pot varurung, ma dia ga ngo pit ta ra male Ela, ma dia ga tur tatamiai kakapi upi ra tarai Pilistia.

³ Ra tarai Pilistia dia ga ki tai tika na papar a male, ma ra tarai Israel tai ta ra tikai, ma ra male i ga ki livuan ta diat.

⁴ Ma tika na te Pilistia, a rangrang na tutana maro Gat, a iangina Goliat, i ga irop kan ra tarai na vinarubu Pilistia; kana lolovina i ga da tika na pokono ma ra papar.

⁵ I ga toke pa ra kere, ma i ga ule ra ongaongoi di ga pait ia ma ra umana vulegi na palariam, ra mamatina i ga da ra lavuvat na vinun na kilogram (a ura mar na paun),

⁶ ma i ga vung ra bakbakit ai ra kakene, ma i ga taline ra rumu i mangi ta ra ul a varana; go parika di ga pait ia ma ra palariam gobol.

⁷ Ra palpalum i kana ngala na rumu i ga da ra davai nina i ki ta ra ur na virvir mal, ma ra mamat i ra ngie i kana rumu, nina i palariam, i ga da a vinun ma tika na kilogram (a ura vinun ma a ilima na paun); kana tena kapkap bakbakit i ga lualua tana.

⁸ I ga tur ma i ga oraoro pire ra tarai na vinarubu Israel dari: Ta ra ava ava tur tatamiai upi ra vinarubu? Vakir laka iau a te Pilistia, ma avat a umana vilavilau tai Saul? Avat a pilak pa tikai ta vavat pi na vana uti piragu.

⁹ Gala na doko iau ta ra vinarubu avet a vilavilau pire vavat, ma gala ina uvua, ma ina doka, avat kaveve umana vilavilau, ma avat a torom uka ta vevet.

¹⁰ Ma ra te Pilistia i ga biti bula: Gori iau tut ure ra tarai na vinarubu Israel, uti ta tutana pi amir a varubu!

¹¹ Ba Saul ma ra tarai Israel par dia ga valongore go ra umana tinata kai ra te Pilistia, dia ga

ngarangarao, ma dia ga burut na kaia.

¹² Ma David, ia ra natu i Iese, ra te Eprata maro Beteleem-Iuda. Ma Iese i ga tar vangala lavutul na bul tutana, ma i ga patuana ba Saul i ga ki na king, ma pa i ga tale pi na mur ra utul a luaina natuna ta ra vinarubu.

¹³ Ma go ra iang i ra utul a natuna nina dital ga vana ta ra vinarubu: Eliab, ra luaina, ma namur Abinadab, ma ra vautuluna Sama.

¹⁴ David ia ra muruna kakit; ra utul a luaina dital ga varagur ma Saul.

¹⁵ David i ga varvarvakai pire Saul, ma i ga bal-aure bula ra umana sip kai tamana aro Beteleem.

¹⁶ Ma ra rangrang na tutana Pilistia i ga tur ra malana ma ra ravian ta ra luaina mata i ra tarai Israel ure ra ivat na vinun na bung.

¹⁷ Ma Iese i ga biti tai natuna David: Una tak pa go ra epa na vit di ga rang ia, ma go ra vinun na gem, ma una kap lulut diat pire ra utul a turam ta ra gunan ra tarai na vinarubu dia ngo pit tana;

¹⁸ una kap bula a vinun na tiis tadav ra lualua ta kadital loko. Una titir upi ra utul a turam ba dital dave, ma una kap ta varvai ure dital uti piragu.

¹⁹ Ma Saul ma ra tarai na vinarubu par Israel dia ga ki ta ra male Ela, ma dia ga varubu ma ra tarai Pilistia.

²⁰ Ma David i ga tut ta ra malana, ma i ga nur kapi ka ra kikil na sip tai ra tena balabalaure sip, ma i ga kap pa nina ra magit Iese i ga tulue me, ma i ga vana da di ga tulue. Ba i ga pot nagam aina dia ga ngo pit ie, i ga ti valongore ke ra tarai na vinarubu dia ga kukula ba dia vana ta ra vinarubu.

²¹ Ma ra tarai Israel ma ra tarai Pilistia dia ga tur tatamiai upi ra vinarubu.

²² Ma David i ga tul tar ra umana pupulu tai nina i ga balaure ra tabarikik, ma i ga vutvut tadav ra tarai na vinarubu upi na matoto ure ra utul a turana.

²³ Ma ba i ga tatata pa dital nam ra rangrang na tutana i ga ti tur rikai ka kan ra tarai Pilistia. Ma go ra tutana ia ra te Pilistia maro Gat, ma a iangina Goliat. I ga vul diat da lua, ma David i ga valongore.

²⁴ Ma ra umana tutana par Israel dia ga lop ma ra bunurut ba dia ga gire,

²⁵ ma dia ga biti: Ea, ava tar gire laka nam ra tutana nina i vut ma i vul Israel? Ra king na tul tar ra ngala na tabarikik tai nina ba na doka; na tul ta bula natuna tana, a vavina, ma diat ta ra kuba i tamana diat a vatur vake ra kini langalanga livuan tai Israel.

²⁶ Ma David i ga biti tai nina dia ga tur maravai pirana: Da tul tar ra ava pire nina ra tutana ba na doko nam ra te Pilistia abara, ma na pun vue go ra niruva tai Israel? Tago to ia go ra te Pilistia, nina pa i mur ra pokakikil, pi na kulume ra tarai na vinarubu kai ra God a launa?

²⁷ Ma ra tarai na vinarubu dia ga ve da lua ure nina ra tutana ba na doko ra te Pilistia.

²⁸ Ma Eliab, a luaina turana, i ga valongore ba dia ga tata ma ra tarai; i ga kankanuane David, ma i ga biti: Ta ra ava u tar vana uti? U ga tibe to ia pi na balaure ra umana sip, a umana biaui, ta ra bil? Iau nunure kaum ninguk, ma ba u mur uka ra nuknukim; u ga pot ika pi una gire ra

vinarubu.

²⁹ Ma David i ga biti: Ava bar i kaina tagu? Iau tia titir ika.

³⁰ Ma i ga tur tapuku, ma i ga titir da lua, ma ra tarai na vinarubu dia ga bali ia da lua.

³¹ Ba dia ga valongore nam David i ga tatike, ra tarai na vinarubu dia ga ve Saul ure; ma dia ga ben pa ia tadav Saul.

³² Ma David i ga biti tai Saul: Kaugu luluai, koko una burut, kaum tultul na vana ma na varubu ma ra te Pilistia.

³³ Ma Saul i ga biti tai David: Pa i tale u pi una tut ure go ra te Pilistia pi amur a varubu me, tago u a barmana ka, ma ia, i ga varubu papa ania i ga barmana.

³⁴ Ma David i ga biti tai Saul: Kaum tultul i ga balaure ra kikil na sip kai tamana, ma ba ta leon, ba ta bear* i ga ra pa ra sip kan ra kikil na Sip,

³⁵ iau ga korot mur ia, ma iau ga ub ia, ma iau ga valaun pa ia kan ra ngiene, ma ona i ga tut ure iau, iau ga tabe vake ra kabene, ma iau ga kita doka.

³⁶ Kaum tultul i ga doko ta umana leon ma ta umana bear bula, ma go ra te Pilistia, nina ba pa i nunure ra pokakikil, na da tikai ta diat, tago i kulume ra tarai na vinarubu kai ra God a launa.

³⁷ A Luluai nina i ga valaun iau kan ra lima i ra leon ma ra lima i ra bear, na valaun iau kan ra lima i go ra te Pilistia. Ma Saul i ga biti tai David: Una vana, ma boina ba ra Luluai na maravut u.

³⁸ Ma Saul i ga vamong David ma kana umana mal, ma i ga vatoke tar ra kere di pait ia ma ra

* **17:34:** A bear, tika na mangana leing, a tena varkarat ma i ngala ra dekdekina.

palariam gobol, ma i ga ule ra ongaongoi di ga pait ia ma ra umana vulegi na palariam.

³⁹ David i ga vi taun ra ongaongoi, ma kana pakat na vinarubu, ma i ga valar ra vinavana, ma pa i ga tale tago pa i ga la ta ra vargal damana. Ma David i ga biti tai Saul: Pa iau pait valar pa ra vinavana ma go diat. Ma David i ga tak vue diat,

⁴⁰ ma i ga tak pa kana buka, ma i ga pilak pa a ilima na lika ta ra tava alir, ma i ga poe diat ta ra popopoi kai ra tena balabalaure sip; i ga vature kana vaian ta ra limana, ma i ga vana upi na barat ra te Pilistia.

⁴¹ Ma ra te Pilistia bula i ga tut upi na barat David, ma kana tena kapkap bakbakit i ga lualua tana.

⁴² Ma ba ra te Pilistia i ga bobo, ma i ga gire David, i ga kulume tago ia ra barmana ka.

⁴³ Ma ra te Pilistia i ga biti tai David: Dave, iau a pap vang upi una tadav iau ma ra buka? Ma ra te Pilistia i ga vul David ta ra iang i kana umana god.

⁴⁴ Ma ra te Pilistia i ga biti tai David: Una tadav iau, ma ina tabar ra umana beo liuliu ma ra lavur leing ra pupui ma ra viom.

⁴⁵ Ma David i ga biti tai ra te Pilistia: U tar tut ure iau ma ra pakat na vinarubu ma ra rumu i mangi, ma iau, iau tar tut ure u ta ra iang i ra Luluai kai ra lavur kor, ra God kai ra loko na tarai na vinarubu Israel, nina ba u vul ia gori.

⁴⁶ A Luluai na nur tar u ta ra limagu, ma ina kutu vue ra ulum, ma ina tabar ra umana beo liuliu ma ra umana leing ta ra gunagunan ma ra pakam ma ra paka i ra tarai na vinarubu Pilistia,

upi ra rakarakan a gunagunan na nunure ba ra God kai Israel i laun,

⁴⁷ ma upi diat par ati maravai diat a kapa ba ra Luluai pa i varvalaun ma ra pakat na vinarubu ba ra rumu. A Luluai i kure go ra vinarubu, ma na nur tar u ta ra dedek i vevet.

⁴⁸ Ma ba ra te Pilistia i ga kakari tadav David upi na ub ia, David i ga vut uro na lua pi dir a varkuvo ma ra te Pilistia;

⁴⁹ ma i ga pong pa ra lika ta ra popopoi, ma i ga vaian ra pal a matana me, ma ra lika i ga ta ra pal a matana, ma i ga bura ra pia.

⁵⁰ David i ga uvia pa ra te Pilistia ma ra vaian ma ra lika, ma tago pa kana ta pakat,

⁵¹ i ga vut tadav ra te Pilistia, ma i ga tak pa kana pakat kan ra popopoi ai ra pakat, ma i ga pakat kutu vue ra uluna. Ma ba ra tarai Pilistia dia ga gire ba kadia ngala i ga tar virua dia ga vilua.

⁵² Ma ra tarai Israel ma ra tarai Iuda dia ga tut, ma dia ga kukula, ma dia ga korot mur ra tarai Pilistia tuk ta ra mataniolo uro Gat, ma tadav ra mataniolo ta ra pia na pal Ekron; ma ra umana kinkin dia ga bura nangananga papa Saraim tuk uro Gat ma Ekron.

⁵³ Ma ra tarai Israel dia ga talil kan ra varkorot ma ra tarai Pilistia, ma dia ga kale pa kadia tabarikik.

⁵⁴ David i ga kap pa ra lor i ra te Pilistia urama Ierusalem, ia kaka kana vargal i ga vung ia ta kana pal na mal.

⁵⁵ Ba Saul i ga gire David i vanavana tadav ra te Pilistia, i ga biti tai Abner ra luluai i ra tarai na vinarubu: Nam ra barmana, a natu i to ia? Ma

Abner i ga biti tai ra king: Da iau laun, pa iau nunure.

⁵⁶ Ma ra king i ga biti: Una matoto ure nam ra barmana ba a natu i to ia.

⁵⁷ Ma ba David i ga doko ra te Pilistia, ma i ga lilikun mulai, Abner i ga ben pa ia tadav Saul, ma i ga vatur vake ra lor i ra te Pilistia ma ra limana.

⁵⁸ Ma Saul i ga biti tana: Ea, To An, u a natu i to ia? Ma David i ga biti: Iau ra natu i kaum tultul Iese, nina ba ra te Beteleem.

18

Ionatan dir pait ra kunubu ma David

¹ Ba David ma Saul dir ga tar tata par, ra bala i Ionatan i ga vavakai tai David, ma Ionatan i ga mari ia da i ga mari ia iat mulai.

² Ma ta nam ra bung iat Saul i ga vatur David, ma pa i ga mulaot ba na talil mulai ta ra kuba i tamana.

³ Ma Ionatan dir ga pait ra kunubu ma David, tago i ga mari ia da i ga mari ia iat mulai.

⁴ Ma Ionatan i ga tak vue kana olovoi, ma i ga tabar David me, ma i ga tul tar bula kana pakat na vinarubu ma kana panak ma kana vipit.

⁵ Saul i ga tibe David pi na lue ta loko na tarai na vinarubu, ma i ga pait bulu kana tiniba, ma i ga pait ot pa nam parika ba Saul i ga tibe tar ia tana; ma ra umana tultul parika kai Saul dia ga manga mari ia.

Saul i varpin ure David

⁶ Ma ba David i ga lilikun ba i ga tar doko kapi ra te Pilistia, ra vaden dia ga pot maro ra umana gunagunan par Israel pi diat a barat Saul, ma dia

ga malagene ma ra umana kudu ma ra umana tobo, ma dia ga: gugu na kaia.

⁷ Ma ba ra vaden dia ga malagene dia ga kakailai vargil dari:

Saul i tar doko kana ta umana arip na marmar,
Ma David i tar doko kana ta umana vinun na arip
na marmar.

⁸ Ma go ra tinata i ga vangangap Saul, ma i ga kulot i tana, ma i ga biti: Dia mar ra iang i David ma ta umana vinun na arip na marmar, ma ra iangu dia mar ia ka ma ta umana arip na marmar; ava bar i ki valili pi na kale pa ia? Ia kaka ra varkurai na king.

⁹ Ma papa nam ra bung Saul i ga makmakile David.

¹⁰ Ma ta ra bung namur, a kaina tulungen tai God i ga uvia pa Saul, ma i ga ngangal ta ra bala na kubana. David i ga ubu kana pagol pire Saul da lua, ma Saul i ga vature kana rumu ta ra limana,

¹¹ ma i ga puak kana rumu, ma i ga biti: Ina go potone tar David ta ra papar a pal; ma a ura pakana David i ga lop kan ia.

¹² Ma Saul i ga burutue David tago ra Luluai i ga ki tana, ma pa i ga ki mulai pire Saul.

¹³ Damana Saul i ga kari vue David kan ra luaina matana, ma i ga tibe pi na lue ta loko na tarai na vinarubu, ma i ga pait kana tiniba na lualua pire ra tarai na vinarubu.

¹⁴ Ra kabinana kai David ta ra vinarubu pa i ga kom pit, ma ra Luluai i ga ki vataikai pirana.

¹⁵ Ma ba Saul i ga gire ba David i ga kabinana, ma i ga pait ot pa kana papalum, i ga burutue.

16 Ia kaka Israel ma Iuda par dia ga mari David, tago i pait valar pa kana tiniba ta ra vinarubu.

17 Ma Saul i ga biti tai David: Gire Merab, a luaina natugu a vavina, ina tul tar ia tam pi amur a taulai, ia kaka una tur padikat, ma una varvarubu ure ra Luluai. (Tago Saul i ga nuk ia dari ba, Pa i boina ba na virua ta ra limagu, na virua ka ta ra lima i ra tarai Pilistia.)

18 Ma David i ga biti tai Saul: Iau to ia, ma to ia diat kaugu vuna tarai, ma ra apik na tarai kai tamagu i dave ta ra gunan Israel, upi dor a barnimuna ma ra king?

19 Ia kaka ba i ga ot ra bung ba da tul tar Merab natu i Saul tai David, di ga tia tul tar ia ka tai Adriel ra te Mekolat pi dir a taulai.

20 Ma Mikal natu i Saul i ga mari David, ma ba di ga ve Saul tana i ga gugu.

21 Saul i ga nuknuk dari: Ina tul tar ia tana upi ina vagu pa ia me, upi na virua ta ra lima i ra tarai Pilistia; damana Saul i ga biti tai David: Gori dor a barnimuna a vauruana pakana.

22 Ma Saul i ga ve kana umana tultul ba diat a tata ivai ma David, ma diat a ve ba, Ra king i gugu ure u, ma kana umana tultul dia manane u, io, amur a barnimuna ma ra king.

23 Ma ra umana tultul kai Saul dia ga vaarike ra dari pire David, ma David i ga biti: Ma dave, ava nuk ia ba pa i mamat laka piragu, ra luveana, a tutana ba pa kana ta ngala na tiniba, pi amir a barnimuna ma ra king?

24 Ma ra umana tultul kai Saul dia ga vaarike ra tinata kai David pirana;

²⁵ ma Saul i ga biti: Avat a ve David ba go ko ra varkul ra king i mainge ure natuna a vavina, tika na mar na pal i ra pokakikil tai ra tarai Pilistia.

²⁶ Ma ba ra umana tutul dia ga ve David ure ra tinata kai Saul, i ga mulaot ma ra gugu pi na barnimuna ma ra king, ma ba pa i ga ti ot boko ra bung di ga kubu ia,

²⁷ David ma kana umana tutana dia ga vana ma dia ga doko tika na mar na tutana Pilistia; ma David i ga kap pa ra pal i ra pokakikil i diat, ma i ga tul vapar tar ra varkul tai ra king upi dir a barnimuna ma ra king. Damana Saul i ga tul tar Mikal natuna tana, pi dir a taulai.

²⁸ Ma Saul i ga gire ba ra Luluai i ga ki tai David; ma Mikal natu i Saul ga mari ia.

²⁹ Ma Saul i ga manga burutue David, ma Saul dir ga ebar vatikai ma David.

³⁰ Ta umana pakana ra umana luluai kai ra tarai Pilistia dia ga tut ure ra umana gunan, ma vatikai ba dia ga tut ure ta gunan, David i ga kabinana ta diat ra umana luluai na vinarubu kai Saul, ma ra iangina i ga rararang muka.

19

Saul i mainge pi na doko David

¹ Ma Saul i ga ve natuna Ionatan, ma kana umana luluai na vinarubu, ba diat a doko David.

² Ia kaka Ionatan, natu i Saul, i ga gugu ure David, ma i ga ve David dari: Saul tamagu i anan upi na doko u, ma ningene ta ra malana una balaure u iat, ma una parau tai ta pakana i ki ivai.

³ Amir a vana ta ra uma nina u parau tana, ma ina tur ta ra papar i tamagu. Amir a tata ma tamagu ure u, ma ba iau valongore ta magit ina ve u tana.

⁴ Ma Ionatan i ga varvai boboina ure David pire tamana Saul. I ga biti: Koko ra king na pait ra kaina tai kana tultul David; pa i ga pait ra kaina piram, i ga torom uka piram.

⁵ Pa i ga nuk vangala pa kana nilaun ba i ga doko ra te Pilistia ma ba ra Luluai i ga pait ra ngala na niuvia ure Israel. U iat u ga gire nam, ma u ga gugu tana. Upi ra ava una ubu David pi una pait ra varpam ure ra gapu i nina ba pa i kaina.

⁶ Ma Saul i ga valongore ra tinata kai Ionatan, ma i ga vavalima dari: Ta ra nilaun kai ra Luluai pa da doko David.

⁷ Ma Ionatan i ga oro pa David, ma i ga ve ure, ma i ga ben pa David tadav Saul, ma i ga toratorom mulai tana da lua.

⁸ Ma ba di ga tur pa mule ra vinarubu David i ga vana ma i ga varubu ma ra tarai Pilistia, ma i ga doko ta mangoro ta diat; ma dia ga vilau tana.

⁹ Ma ra kaina tulungen tai ra Luluai i ga monong Saul ba i ga ki ta ra kubana ma ra rumu ta ra limana. Ma ba David i ga ubu ra pagol,

¹⁰ Saul i ga valar ia pi na go potone David ta ra papar a pal ma ra rumu. Ma David i ga paelep, ma Saul i ga go ra papar a pal ma ra rumu, ma David i ga vilau ma i ga lop.

¹¹ Ta nam ra marum Saul i ga tulue ta umana monamono tadav ra kuba i David pi diat a kiki uai abara, upi da doka ta ra malana. Ma Mikal, ra

taulai kai David, i ga tugal David, ma i ga biti: Ona pa una valaun pa mule u go ra marum, ningene una virua.

¹² Ma Mikal i ga valure vaba vue David ta ra mata na kalangar, ma i ga lop.

¹³ Ma Mikal i ga tak pa kadir tabataba ai ra pal, ma i ga vung ia ta ra vava, ma i ga pulu ra uluna ma ra ivuna me, ma i ga tuba ma ra umana mal na vava.

¹⁴ Ma ba Saul i ga tulue ta umana tultul pi diat a kinim vake David, Mikal i ga biti: David i mait.

¹⁵ Ma Saul i ga tulue valilikun diat upi diat a tikan upi David, ma i ga biti ta diat: Avat a puak ia ta kana vava uti, upi ina doka.

¹⁶ Ma ba ra umana tultul dia ga ruk na pal, a tabataba ka ai ra pal i ga va ta ra vava ma ra ivuna me ta ra uluna.

¹⁷ Ma Saul i ga biti tai Mikal: Ta ra ava u ga valunga iau dari, upi kaugu ebar na lop? Ma Mikal i ga biti tai Saul: I ga biti tagu, Una pala vue iau, ta ra ava ina doko u?

¹⁸ Ba David i ga tar lop, i ga vana tadav Samuel abara Rama, ma i ga ve ure nam parika Saul i ga pait ia tana; ma dir ma Samuel dir ga vana uro Naiot pi dir a ki abara.

¹⁹ Ma ba di ga ve Saul ba David i ga ki abara Naiot aina Rama,

²⁰ Saul i ga tulue ra umana tultul pi diat a kinim vake David. Ma ba ra umana tultul dia ga gire Samuel ba i lue ra umana propet nina i malamalapang ra bala i diat ma ra varvai na propet, a Tulungea i God i ga ki taun ra umana tultul kai Saul, ma dia ga tata na propet bula.

²¹ Ba Saul i ga valongore ra dari i ga tulue ta umana enana tultul, ma diat bula dia ga tata na propet. Ma ra vautuluna pakana Saul i ga tulue ta umana tultul, ma diat bula dia ga tata na propet.

²² Ma Saul i ga kankan muka, ma ia iat i ga vana uro Rama, ma ba i ga tadav ra kivu, marave ra buana aina ba ra tavul a ruarua rama vue vit i tur ie, i ga biti: Akave Samuel dir ma David? Ta tikai i ga biti: Dir akono Naiot aro Rama.

²³ Ma ba i ga tur pa ra vinavana upi na tadav Naiot aro Rama, ra Tulungea i God i ga ki taun ia bula, ma i ga tatata na propet nangananga, tuk i ga tadav Naiot aro Rama.

²⁴ Ma ba i ga pot abara i ga pala vue kana umana mal, ma i ga tata na propet ta ra luaina mata i Samuel tuk i ga bura ra pia, ma i ga va damana ka ta nam ra bung na keake parika ma ra bung na marum bula. Kari di tatike, Saul i ki varurung ma ra umana propet!

20

A kini na bartalaina kai David dir ma Ionatan

¹ Ma David i ga lop maro Naiot aro Rama, ma i ga vana tadav Ionatan, ma i ga biti tana: Ava bar iau ga pait ia, ma ava bar bula kaugu varpam? Ava bar ra varpam iau ga pait ia tai tamam upi na anan dari upi kaugu nilaun.

² Ma Ionatan i ga biti: Koko muka; pa una virua; tamagu pa i ti pait ta magit, nina i ikilik ba i ngala, ma pa i veve value iau tana, ma ta ra ava tamagu na ive go tagu? Pa na pait ia.

³ Ma David i ga biti tai Ionatan: Tamam i tar kapa ure kador kini na bartalaina, damana na

biti: Pa ina ve Ionatan ure go, kan na tabun tana. A dovotina da ra Luluai i laun, ma u bula u laun, a kopono tak keke ka livuan tagu ma ra minat.

⁴ Ma Ionatan i ga biti tai David: Ava bar u mainge ba ina pait ia tam?

⁵ Ma David i ga biti tana: Ningene ia ra bung na lukara ure ra kalamana gai, ma iau, pa ina ki ta ra nian varurung ma ra king; una tul tar iau pi ina vana ma ina parau na uma tuk na ravian.

⁶ Ona tamam na titir upi iau, una ve ba iau ga lul u upi ina vana uro Beteleem ure ra balaguan na kilala kai kaugu vuna tarai.

⁷ Ona na biti, Io, i topa ia, kaum tultul pa na ki na bunurut; ba ona i kulot, a dovotina i tar nuk tadav ta kaina.

⁸ Boina ba una mari kaum tultul nina u ga pait ra kunubu kai ra Luluai me; ona iau iat iau vuna ta ra varpiam, u iat una doko iau; ta ra ava una al pa iau tadav tamam?

⁹ Ma Ionatan i ga biti: Koko muka, ona iau valongore ba tamagu i ga nuk tadav ta kaina ure u, ina ve u tana.

¹⁰ Ma David i ga biti: To ia na ve iau ona tamam na bali u ma ra kankan?

¹¹ Ma Ionatan i ga biti tai David: Mai, dor a vana uro na uma. Ma dir ga vana uro na uma.

¹² Ionatan i ga biti tai David: Ea, ra Luluai ra God kai Israel na vinar ba ningene ina tir tamagu ta ra pakana bung dari, ba oari, ma ona iau valongore ta bo na varvai ure David ina tulue ta tultul piram ma ra varvai;

¹³ ma ona pata, boina ba ra Luluai na pait ra balbali piragu ma ra magit i ngala tana. Ba ona

tamagu i nuk upi ra kaina boko ure u, iau iat ina kap ra varvai piram pi una lop; ma ra Luluai na ki piram da i ga ki pire tamagu.

¹⁴ Ba iau laun boko una mari iau da God i varvarmari, upi koko ina mat.

¹⁵ Ma koko na panie kaum varmari pire diat ta ra kubagu; ba ra Luluai na vapanie vanavana ra lavur ebar kai David kan ra mata i ra rakarakan a gunagunan, koko da luk tar bula Ionatan ma diat. Boina ba ra Luluai na kure bali ra umana ebar kai David.

¹⁶ Damana Ionatan i ga pait ra kunubu ma ra apik na tarai kai David, ma ra varobo kai ra Luluai i ga bura taun ra umana ebar kai David.

¹⁷ Ma Ionatan i ga vavalima mulai pire David ure kana varmari pirana, tago i ga mari ia da i ga mari ia iat mulai.

¹⁸ Ma Ionatan i ga biti tai David: Ningene ia ra bung na lukara ure ra kalamana gai, ma diat a gire ba pa u ki tana, tago kaum kiki na maup;

¹⁹ Ma ba di tadav ra vautuluna bung diat a anan up u. Damana una vana ta ra pakana u ga parau tana, ma una ki maravai ta ra anguvai vat.

²⁰ Ma ta ra vautuluna bung ina papanak maravai tana da bea iau vada ta magit.

²¹ Ma ina tulue ta bul pi na tikan upi ra umana pu. Ona iau oro ra bul dari, Ea, ra umana pu dia va ta ra papar mamati tam, una kap diat, io, una vana uti tago na malmal piram, ma ta ra iang i ra Luluai a magit parika dia boina.

²² Ma ona iau ve ra bul, Ea, a umana pu dia ki akono na lua tam, io, una vana tago ra Luluai i tulue U.

²³ Ma ure nam ra kunubu dor ga pait ia, ra Luluai na vinar vatvatikai ure dor.

²⁴ Ma David i ga vana ma i ga parau ta ra uma. Ma ba ra lukara ure ra kalamana gai i ga vut, ra king i ga ki ta ra vatar upi ra nian.

²⁵ Ra king i ga ki ta kana kiki iat maravai ta ra papar a pal; Ionatan i ga tur, ma Abner dir ga ki varnga ma Saul; ma ra kiki kai David i ga maup.

²⁶ Ma ta nam ra bung pa i ga tata ure, i ga tia nuk ia ka ba ta magit i ga tur bat David, nina ba pa i ga vagomgom ia iat ure.

²⁷ Ma ba ra kiki kai David i ga maup ta ra vauruana bung, a bung i mur ra lukara ure ra kalamana gai, Saul i ga biti tai natuna Ionatan: Ta ra ava natu i Iese pa i ga pot nabung upi ra nian, ma gori bula?

²⁸ Ma Ionatan i ga biti tai Saul: David i ga lul iau pi na vana uro Beteleem;

²⁹ i ga biti: Una pala vue iau tago kaveve apik na tarai diat a pait ra tinabar abara, ma ra umana turagu dia ga vovo pa iau pi ina ki abara; damana ona u mulaot i tana, na boina ba ina vana pi ina gire ra umana turagu. Go ra vuna ba pa i ki ati ta ra nian kai ra king.

³⁰ Ma Saul i ga kulot ure Ionatan, ma i ga biti: U a natu i ra vavina a vilavilau, iau nunure ba amur talaina ma natu i Iese; go na vakaina amur ma tinam.

³¹ U, kaum varkurai pa na tur dekdek ba natu i Iese i laun ta ra gunan. Una vartuluai upi ia, ma da ben ia uti piragu, tago a dovotina na virua.

³² Ma Ionatan i ga biti tai tamana Saul: Ta ra ava da doka? Ava bar i ga pait ia?

³³ Ma Saul i ga vatur kana rumu pi na ub ia me; ma Ionatan i ga nunure ba tamana i ga kure ba da doko David.

³⁴ Ma Ionatan i ga kulot, ma i ga tut kan ra nian, ma i ga ole ra nian ta ra vauruana bung ta ra gai; go i vuna tago tamana i ga vul ia.

³⁵ Ta ra bung namur, ta ra malana, Ionatan i ga vana ta ra uma ta ra pakana bung i ga ve David tana, ma dir ga varagur ma ra nat na bul;

³⁶ ma i ga biti tai ra bul ik: Una vutvut, ma una tikan upi ra umana pu nina ina papanak ma diat.

³⁷ Ma ba ra bul ik i ga vutvut uro na lua, i ga papanak ma tika na pu uro na lua tana, ma ba ra bul i ga tadav ra pakana ba ra luaina pu i ga va tana, nina ba Ionatan i ga papanak me, Ionatan i ga oro murmur ia: Dave, a pu laka pa i va aro na lua tam?

³⁸ Ma i ga oraoro murmur ra bul ik: Una vutvut, una lulut, koko una ngo. Ma ra bul ik kai Ionatan i ga kap pa ra umana pu, ma i ga lilikun tadav kana luluai;

³⁹ ma ra nat na bul pa i ga kapa ure; Ionatan ma David, dir ika dir ga kapa ure ra kukuraina tana.

⁴⁰ Ma Ionatan i ga tul tar kana panak ma ra umana pu pire kana bul, ma i ga ve ba na kap diat ura na gunan.

⁴¹ Ma ba ra bul i ga vana papa, David i ga tut rikai kan ra anguvai vat, ma i ga va timtibum, ma i ga bura ruru a utul a pakana, ma dir ga vargalum, ma dir ga tangi.

⁴² Ma Ionatan i ga biti tai David: Una vana ma ra malmal, ma da dor ga tar vavalima ta ra luaina

mata i ra Luluai, a Luluai na ki livuan ta dor, ma livuan tai ra umana natugu ma ra umana natum.

21

David A lop kan Saul

¹ Ma David i ga tut ma i ga vana, ma Ionatan i ga olo mulai ta ra gunan. Ma David i ga vana tadav Akimelek, ra tena tinabar aro Nob. Ma Akimelek i ga dadadar ba i ga barat David, ma i ga biti tana: Ta ra ava u vana varkolono. ma pa amur varagur ma ta tikai?

² Ma David i ga biti tai Akimelek ra tena tinabar: Ra king i ga tulue iau upi ta magit, ma i ga ve iau ba i tabu ba ta tikai na kapa ure ra magit i ga tulue iau upi ia, ba ure bula ra magit nina i ve iau tana. Ave tar kubu ma ra umana tena vinarubu, a umana barmana, ba avet a varkuvo tai ta pakana.

³ Io, ona a ilima na gem dia ki piram, ba ta magit u ga vung ia, una tul tar ia tagu.

⁴ Ma ra tena tinabar i ga biti: Pa ta gem vakuku di vung ia ati, a gem i gomgom ka. I dave, go ra umana barmana ava varagur ma diat, pa dia ga tadav laka ra vaden?

⁵ Ma David i ga biti tai ra tena tinabar: Ave tar ki irai kan ra vaden, i dari vatikai ba ave vana ma ra umana tena vinarubu. A vinavana vakuku go ave vana tana, ia kaka di tar vagomgom ra umana popopoi kai ra tarai, ma go ra bung da manga vagomgom kadia umana popopoi.

⁶ Damana ra tena tinabar i ga tul tar ra gem i gomgom pirana, a gem na ginigira i va ta ra luaina mata i ra Luluai, nina dia ga varkiane ma ra gem i malamalapang ta nam ra bung iat.

⁷ Ma tika na tultul kai Saul i ga ki abara ta nam ra bung, di ga vake ta ra luaina mata i ra Luluai; ma a iangina Doeg, a te Edom, a tena balabalaure vavaguai kai Saul.

⁸ Ma David i ga tir Akimelek: Dave, pa ta rumu ba pa ta pakat na vinarubu ati? Pa iau ga kap kaugu pakat na vinarubu, ba kaugu vargal na vinarubu, tago di ga mainge ba da lulut ta go ra vinavana.

⁹ Ma ra tena tinabar i ga biti: Ra pakat na vinarubu kai Goliat, ra te Pilistia, nina u ga doka ta ra male Ela, di ga pulu ia ma ra mal, ma i ki ta ra papar maro ta ra mal i gomgom. Ona u mainge ba una tak pa ia upi kaum, una tak pa ia tago pa ta enana ati. Ma David i ga biti: Pa ta tikai ania dir varogop me, una tul tar ia tagu.

¹⁰ Ma ta nam ra bung David i ga burut, ma i ga lop kan Saul tadav Akis ra king Gat.

¹¹ Ma ra umana luluai na vinarubu kai Akis dia ga biti tana: Vakir laka go David, ra king na gunan? Pa dia ga malagene laka ure go ra tutana, ma pa dia ga kaile dari:

Saul i ga doko kana ta umana arip na marmar,
Ma David i ga doko kana ta umana vinun na arip
na marmar?

¹² Ma David i ga kodop vake kadia tinata ta ra balana, ma i ga burutue Akis ra king Gat.

¹³ Ma i ga pepepel, ma dia ga vatur ia, ma i ga ubu ra umana banbanu, ma i ga ngolangolo ra ngiene tar ta ra ivuna kabene.

¹⁴ Ma Akis i ga biti tai kana umana luluai na vinarubu: Ava gire go ra tutana i longlong, ma ta ra ava ava ga ben ia uti piragu?

15 Dave, iau ki na niiba vang upi ra longlong na tarai, pi kari ava kap go ra tutana pi na tata na papaua ta ra luaina matagu? Dave, go ra tutana na ruk ra kubagu?

22

1 Ma David i ga vana, ma i ga lop tadav ra babang kai Adulam; ma ba ra umana turana ma diat par ta ra apik na tarai kai tamana dia ga valongore ure, dia ga vana tadav ia abara;

2 ma nina ba pa i ki bulu, ba i dinau, ba i vartoto, diat par dia ga pot tadav ia, ma i ga luluai pire diat; ma dia ga papait na varogop ma a ivat na mar na tutana.

3 Ma David i ga vana papa uro Mispé ta ra langun Moab, ma i ga bití tai ra king Moab: Iau lul u ba tamagu ma nagu dir a ki píram tuk tar ania ina kapa ure nina ra magit God na pait ia tagu.

4 Damana i ga vana kan dir, ma dital ga ki varurung ma ra king Moab ba David i ga ki ta ra babang.

5 Ma ra propet Gad i ga bití tai David: Koko una ki ati, una vana ta ra langun Iuda. Damana David i ga vana ta ra lokor Keret.

Saul i doko ra umana tena tinabar aro Nob

6 Ma Saul i ga ki ta ra vavai na gelep ta ra buana aro Gibeá, ma ra rumu i ki ta ra limana, ma kana umana luluai na vinarubu dia ga tur kikil ia ba i ga valongore ba di ga tikan tadav David.

7 Ma i ga bití tai nam ra umana luluai na vinarubu nina dia ga tur kikil ia dari: A umana te Beniamin, avat a valongore! Dave, ra natu i

Iese na tabar avat tikatikai laka ma ra pia, ma ra uma na vain? Dave, na vaki avat par upi avat a kure ra umana loko na tarai na vinarubu, ba ta kopono loko ko,

⁸ upi avat a varpit ure iau? Pa ta tikai i ga ve iau ba natugu i ga pait ra kunubu ma natu i Iese; a varmari kai ta tikai piragu pa i varogop pi bea na ve vakapa iau ba natugu i ga vangangap kaugu tultul upi amir a ki na ebar me, da di gire gori.

⁹ Ma Doeg ra te Edom nina i toratorom pire ra umana luluai na vinarubu kai Saul i ga biti: Iau ga gire ra natu i Iese i pot aro Nob tadav Akimelek natu i Akitub,

¹⁰ ma Akimelek i ga matoto tai ra Luluai ure, ma i ga tul tar ra nian ma ra pakat na vinarubu kai Goliat ra te Pilistia pirana.

¹¹ Ma ra king i ga vartuluai upi Akimelek ra tena tinabar nina ba natu i Akitub, ma ra umana tena tinabar aro Nob ta ra apik na tarai kai Akitub. Ma ba diat par dia ga pot tadav ra king,

¹² Saul i ga biti: U natu i Akitub, una valongore go. Ma i ga biti: Iau go kari, kaugu luluai.

¹³ Ma Saul i ga biti tana: Ta ra ava amur ma ra natu i Iese amur ga varpit ure iau? U ga tul tar ra gem ma ra pakat na vinarubu pirana, ma u ga matoto tai God ure, upi na tut ure iau, da da gire ta go ra bung.

¹⁴ Ma Akimelek i ga biti ta ra king: Ma nuve ta diat kaum umana luluai na vinarubu dir varogop ma David, nina a dovot na luluai na vinarubu, a nimu i ra king, a lualua ta diat dia tur na varbalaurai piam, ma di ru ia ta ra kubam?

¹⁵ Dave, go ra luaina pakana vang iau ga matoto

tai God ure? Pata tuna. Koko ra king na takun kana tultul ba ta tikai ta ra apik na tarai kai tamagu; kaum tultul i ga tuptup uka ure go ra magit.

¹⁶ Ma ra king i ga biti: Akimelek, una virua, avat ma diat par ta ra apik na tarai kai tamam.

¹⁷ Ma ra king i ga biti ta diat dia ga varagur me: Avat a tur tapuku ma avat a doko ra umana tena tinabar kai ra Luluai, tago diat bula dia ga ki na bartalaina ma David, dia ga nunure ba i ga lop, ma pa dia ga ve iau tana. Ma ra umana luluai na vinarubu kai ra king dia ga ole, pa dia ga mainge ba diat a doko ra umana tena tinabar kai ra Luluai.

¹⁸ Damana ra king i ga biti tai Doeg: Una tur tapuku ma una doko ra umana tena tinabar. Ma Doeg ra te Edom i ga tur tapuku ma i ga ubu ra umana tena tinabar; ma ta nam ra bung i ga doko lavutul na vinun ma a ilima na tutana dia ga mong ma ra mal i gomgom.

¹⁹ Ma ra king i ga ubu Nob ra gunan kai ra umana tena tinabar, ma i ga kamare vue tuna ma ra pakat na vinarubu, a tarai ma ra vaden, a umana bul ma ra umana kuramana, a umana bulumakau, a umana as, ma ra umana sip.

²⁰ Tikai ta diat a umana natu i Akimelek natu i Akitub i ga lop, a iangina Abiatar, ma i ga vana tadav David.

²¹ Ma ba Abiatar i ga ve David ba Saul i ga doko ra umana tena tinabar kai ra Luluai,

²² David i ga biti tai Abiatar: Ta nam ra bung iau ga gire Doeg ra te Edom abara, iau ga nunure ba na ve Saul; iau iat iau vuna ure ra minat kadiat

ta ra apik na tarai kai tamam.

²³ Una ki ati piragu, ma koko una burut, tago nina i ongor upi na tak vue kaum nilaun na tak value vue kaugu; una ki boina ati piragu.

23

David i ki Keila ma ta ra bil

¹ Ba di ga ve David ba ra tarai Pilistia dia ga tut ure Keila, ma ba dia ga loalang ta ra umana tavul a ruarua rama vue vit,

² David i ga titir pa pire ra Luluai dari: Ina tut vang ure go ra tarai Pilistia? Ma ra Luluai i ga biti: Una vana ma una ubu ra tarai Pilistia, ma una valaun ra gunan Keila.

³ Ma ra umana tutana kai David dia ga biti tana: Gala da ki na bunurut ati Iuda, dat a dave ona dat a tut ure ra tarai na vinarubu Pilistia?

⁴ Ma David i ga titir mulai pire ra Luluai, ma ra Luluai i ga biti: Avat a vana uro Keila tago ina tul tar ra tarai Pilistia ta ra lima i vavat.

⁵ Damana David ma kana tarai dia ga vana uro Keila. Dia ga ubu ra tarai Pilistia, ma dia ga kap vue kadia umana vavaguai, ma i ga peal mat ra umana virua. Damana David i ga valaun ra tarai Keila.

⁶ (Abiatar, ba i ga lop tadav David ma ra mal i gomgom, i ga lop tadav ia ta go ra gunan.)

⁷ Ba di ga ve Saul ba David i ga tar vana uro Keila, Saul i ga biti: God i tar nur tar ia tagu, tago i tar olo ta ra pia na pal nina a liplip ma ra matakilalat tana.

⁸ Ma Saul i ga ting pa ra lavur tarai na vinarubu par upi diat a vana uro Keila, upi diat a tur vartakalat bat David ma kana tarai abara.

⁹ David i ga nunure ba Saul i ga nuknuk ta kaina ure, damana i ga biti tai Abiatar ra tena tinabar: Una kap ra mal na bongobongo uti.

¹⁰ Ma David i ga biti: Ea, Luluai God kai Israel, kaum tultul i ga valongore vadovot pa ia ba Saul na tut ure Keila, ma na kamare vue ra pia na pal ure iau.

¹¹ Dave, Saul na vana ur da kaum tultul i valongore? Ea, Luluai God kai Israel, iau lul u ba una ve kaum tultul ure. Ma ra Luluai i ga biti: Na vana ur.

¹² Ma David i ga biti: Dave, a umana luluai Keila diat a tul tar avet ma kaugu tarai pire Saul? Ma ra Luluai i ga biti: Diat a pait ia.

¹³ Damana David ma kana laptikai na mar na tarai dia ga tut, ma dia ga lop maro Keila, ma pa dia ga ki tai ta gunan tago dia ga vana vurvurbit. Ma ba di ga ve Saul ba David i ga tar lop maro Keila, i ga tur bat ra vinarubu tana.

¹⁴ Ma David i ga ki ta ra bil ma ta ra lualuana, ma Saul i ga tikan upi ia ta ra bungbung parika, ma God pa i ga nur tar ia ta ra limana.

¹⁵ Ma David i ga burut tago Saul i ga anan upi kana nilaun, ma i ga ki ta ra bil Sip ta ra gunan Koresa.

¹⁶ Ma Ionatan natu i Saul i ga vana uro Koresa tadav David upi na kap ra varvargat kai God pirana.

¹⁷ Ma i ga biti tana: Koko una burut, tago ra lima i Saul tamagu pa na tikan tadav u; una king ure

Israel, ma ina tur maravai piram; Saul tamagu i kapa muka ure go.

¹⁸ Ma dir ga pait ra kunubu ta ra luaina mata i ra Luluai; ma David i ga ki abara Koresa, ma Ionatan i ga lilikun tadav ra kubana.

¹⁹ Ma ra tarai Sip dia ga pot tadav Saul abara Gibe, ma dia ga biti: Dave, David pa i parau vang livuan ta vevet ta ra lokalokor aro Koresa?

²⁰ Damana, u ra king, una pait ot pa ra nuknukim, ma una vana ur ma avet a tul tar ia ta ra limam.

²¹ Ma Saul i ga biti: Avat a ti doan tai ra Luluai tago ava ga mari iau.

²² Io, avat a vana, ma avat a nuknuk ure, ma avat a kapa ure ra pakana i ngo pit tana, ma to ia bar i ga gire abara, tago di ga ve iau ba i manga kabinana.

²³ Avat a nuk pa ia, ma avat a kapa ure ra umana pakana i paraparau tana, ma avat a lilikun tadav iau, ma dat a varagur, ma ona i ki ta ra gunan ina tikan upi ia ta ra lavur papapar Iuda parika.

²⁴ Ma dia ga vana lua tai Saul uro Sip: David ma kana tarai dia ga ki ta ra kunai aro Maon ta ra male Araba, aina ra papar a taubar ta ra bil.

²⁵ Ba Saul ma kana tarai dia ga tikan upi ia, David i ga valongore ure, ma i ga vana ur tadav ra vat nina i tur ta ra bala na kunai aro Maon. Ba Saul i ga valongore ra dari, i ga korot mur David ta ra bala na kunai aro Maon,

²⁶ ma ba Saul i ga vanavana tai tika na papar a luana, David ma kana tarai dia ga tia vanavana tai ta ra papar maro pi diat a lop kan Saul, tago

dia ga burutue. Ma ba Saul ma kana tarai dia ga to na vaninara upi diat a kinim vake David ma kana tarai,

²⁷ a tena kapkap varvai i ga pot pire Saul ma ra tinata dari: Una talil lulut tago ra tarai Pilistia dia ga tut ure ra gunan.

²⁸ Damana Saul i ga nur vue ra varkorot murmur David, ma i ga talil upi na varubu ma ra tarai Pilistia. Ma di ga vaiang nam ra pakana ba Sela-Amaklekot.

²⁹ Ma David i ga vana papa kan nam ra pakana, ma i ga ki ta ra umana gunan na bakbakit aro En-Gedi.

24

David pa i mulaot pi da doko Saul aro En-Gedi

¹ Ba Saul i ga lilikun kan ra vinarubu ma ra tarai Pilistia di ga ve ba David i ga ki ta ra bil aro En-Gedi.

² Damana Saul i ga pilak pa ra utul a arip na marmar na tutana ta ra tarai Israel par, ma i ga vana upi na tikan upi David ma kana tarai ta ra umana vat, nina ra umana kuabar na me dia ki tana.

³ Ma i ga pot tadav ra umana liplip na sip, ma tika na babang abara, ma Saul i ga ruk tana upi na valangalanga ra balana; ma David ma kana tarai dia ga ki ara iat ta ra umana ngovo ta ra babang na vat.

⁴ Ma ra tarai kai David dia ga varmaianao ma David dari: Go iat ra bung nina ra Luluai i ga vamading ure kaum ebar ba na nur tar ia tam upi una mur ra nuknukim ure. Ma David i ga tut, ma i ga poko ive pa ra ngu na mal kai Saul;

⁵ ma a dovotina namur i ga ligur ure ra dari, tago i ga poko vue ra ngu na mal kai Saul.

⁶ Ma David i ga biti ta kana tarai, Koko muka ina pait go tai nina ra Luluai i ga ku ia, ma pa i ga pi bea ina tulue ra limagu tadav nina ra Luluai i ga ku ia.

⁷ Damana David i ga tugal bat kana tarai ma go ra umana tinata, ma pa i ga mulaot ba diat a ubu Saul.

Ma Saul i ga irop kan ra babang na vat ma i ga vana.

⁸ David i ga tut bula, ma i ga irop kan ra babang na vat, ma i ga oro murmur Saul: Kaugu luluai ra king. Ma ba Saul i ga lingan uro namur David i ga bura rururu ma ra uluna ra pia, ma i ga va timtimum pirana.

⁹ Ma David i ga biti tai Saul: Ta ra ava u valongore diat dia biti ba David i mainge ba na vakaina u?

¹⁰ U iat u gire ba ta go iat ra bung ra Luluai i nur tar u tagu ta ra bala na babang na vat, ma pa iau mainge ba ina doko u; iau mari u, ma iau biti ba pa ina tulue ra limagu tadav kaugu luluai, tago ra Luluai i ga ku ia.

¹¹ Maikir, tamagu, una gire go ra ngu na mal kaum nina iau vatur ia. Iau tia poko pa ka ra nguna ta kaum mal, ma pa iau doko u; ma una kapa muka ta go ba ra limagu i langalanga kan ra varpam. A dovotina u anan upi kaugu nilaun, ma iau, pa iau ga pait ta varpam piram.

¹² Boina ba ra Luluai na ki na varkurai pire dor. A Luluai na bali kaum varpam piragu tam, ma ure iau iat, a limagu pa na ub u.

¹³ Da ra tinata valavalar kai ra tarai lualua, Tai ra tena varpiam, a varpiam i arikai tana iat; ma ra limagu pa na ub u.

¹⁴ A king Israel i tikan upi laka to ia? To ia laka u korot mur ia? A pap! Ba ra tar!

¹⁵ Boina ba ra Luluai na kure, ma na ki na varkurai pire dor. Boina ba ra Luluai na kure ma na maravut iau, ma na valangalanga iau kan ra limam.

¹⁶ Ba David i ga vatang vapar go ra tinata pire Saul, Saul i ga biti: Dave, a nilaim go David natugu? Ma Saul i ga tangi mat.

¹⁷ I ga biti tai David: U lia tagu, u tar pait ra boina piragu ma iau tar pait ra kaina piam;

¹⁸ ma go ieri u tar vaot kaum varmari piragu ba pa u doko iau ba ra Luluai i nur tar iau ta ra limam, tago to ia bar i valaun pa kana ebar ba i tadav ia?

¹⁹ Boina ba ra Luluai na bali ra boina u tar pait ia piragu ma ra boina.

²⁰ Go ieri iau nunure ba a dovotina una king, ma ba di tar tul tar ra varkurai Israel upi kaum.

²¹ Una vavalima tagu tai ra Luluai, ba pa una okole vue ra umana natugu ta ra bung ba ina mat, ma pa una pun vue ra iangigu kan ra apik na tarai kai tamagu.

²² Ma David i ga vavalima damana pire Saul; ma Saul i ga lilikun ta ra kubana, ma David ma kana tarai dia ga lilikun tar ta ra gunan na bakbakit.

25

David dir ma Abigail

¹ Ba Samuel i ga mat, ra tarai Israel par dia ga pot upi diat a tangtangie, ma dia ga punang ia ta ra kubana aro Rama.

Ma David i ga mareng tadav ra bil Paran.

² Ma tika na uviana tutana i ga ki aro Maon, ia kaka kana tabarikik i ga ki aro Karmel; i ga vatur vake a utul a arip na marmar na sip ma tika na arip na marmar na me; ma i ga ki gil aro Karmel upi ra varkukut na Sip.

³ A iang i go ra tutana ba Nabal, ma ra iang i kana taulai Abigail. Ra vavina i ga kabinana ma a potar na vavina, ma ra tutana i ga ngangar kana tinata, ma pa i ga nunure ra varmari, ma ia ra te Kaleb.

⁴ David i ga ki boko ta ra bala na kunai ba i ga valongore ba Nabal i kut kana umana sip,

⁵ ma David i ga tulue ra vinun na barmana uro Karmel, ma i ga ve nam ra umana barmana ba diat a vana tadav Nabal aro Karmel, ma diat a tata dari ta ra iang i David:

⁶ Turagu, na tavua vanavana kaum vuvuvung, ma kadiat bula ta ra kubam, ma na peal vanavana kaum tabarikik.

⁷ Iau valongore ba ra umana tena varkukut dia papalum piram. Kaum umana tena balabalaure sip dia ga ki maravai pire vevet ba ave ga ki aro Karmel, ma pa ave ga vul diat, ma pa ave ga varara vue ta magit nina ba kadiat ari ave ga ki varurung ma diat.

⁸ Una tir kaum umana barmana ma diat a varvai damana. Damana una mari kaugu umana barmana, tago ave pot piram ta ra bung na balaguan, ma una tul tar ra magit i ki maravai

piram tai kaum umana tultul, ma pire natum David.

⁹ Ba ra umana barmana kai David dia ga pot abara, dia ga vaarike go parika ta ra iang i David.

¹⁰ Ma Nabal i ga kulot, ma i ga tata bali ra umana tultul kai David dari: To ia David? To ia natu i Iese? I peal ra umana vilavilau dia lop ta go ra e kan kadia umana luluai.

¹¹ Dave, i topa ia laka ba ina tak.pa kaugu gem, ma kaugu polo na vuai na vain, ma ra vio i ra vavaguai iau tar doka ure kaugu umana tena varkukut, upi ina tul tar ia tai ta umana tutana nina ba kadia gunan iau tuptup ure?

¹² Ma ra umana barmana kai David dia ga tur tapuku ma dia ga lilikun upi diat a ve David ure go.

¹³ Ma David i ga biti ta kana tarai: Avat a tak pa kavava pakat na vinarubu tikitikai. Ma dia ga pait ia. Ma ba David i ga tak pa kana pakat na vinarubu, i ga ben pa ra ivat na mar na tutana pi diat a varagur me, ma a ura mar dia ga ki pi diat a balaure ra tabarikik.

¹⁴ Ma tika na tena balabalaure sip, a bul uka, i ga ve Abigail ra tulai kai Nabal dari: David i ga tulue ra umana tultul maro ra pia na kunai tadav kador luluai pi na oro varvagai, ma i ga vul diat.

¹⁵ Ma go ra umana tutana dia ga mari avet, pa dia ga vul avet, ma pa kaveve ta magit i ga rara ba ave ga ki varurung ma diat ta ra taman;

¹⁶ ta nam ra umana bung na keake ma ra umana bung na marum ba ave ga balaure ra umana sip maravai pire diat, dia ga balaure avet.

¹⁷ I boina ba una kodop ia, ma una nuknuk tana, tago i ling na purpuruan pire kador luluai ma diat par ta ra kubana; a dovotina ia ra tena kankan, ma pa i mainge ba na valongore ta tikai.

¹⁸ Ma Abigail i ga lulut, ma i ga tak pa ra ura mar na gem, ma a ura pal a tava nina a polo na vuai na vain ta dir, ma a ilima na sip di ga tun diat, ma a ilima na valavalar na kon di ga rang ia, ma tika na mar na kura vuai na vain di ga vuare, ma a ura mar na gem di pait ia ma ra vuai na lovo; i ga vako diat ta ra umana as.

¹⁹ ma i ga ve ra umana barmana ba diat a vana na lua, ma ia iat na murmur; ma pa i ga ve Nabal kana tutana.

²⁰ I ga vut ba ma kana as ta ra papar a buana, ma i ga barat David ma kana tarai ba dia ga vanavana tadav ia.

²¹ David i ga tia tata ka dari: Iau ga papalum vakuku ba iau ga balaure ra tabarikik ma ra vurvur magit kai nam ra tutana abara ta ra taman. Pa ta magit ta kana tabarikik i ga rara, ma i ga bali ra boina iau ga pait ia ma ra kaina.

²² God na pait ra balbali pire David ma ra magit i ngala tana, gala ta tutana i laun valili pirana ba i malana babare.

²³ Ma ba Abigail i ga gire David, i ga irop kan kana as, ma i ga bura rururu ma ra pal a matana ra pia,

²⁴ ma i ga bura timtibum ta ra ruarua na kauna, ma i ga biti: Kaugu luluai, boina ba ra vuai ra varpam na bura taun iau; boina ba kaum tultul a vavina na tata piram; iau lul u ba una valongore ra tinata kai kaum tultul a vavina.

²⁵ Ea, kaugu luluai, koko una nuknuk ure go ra tuptup na tutana Nabal; a iangina ba To Papaua, ma ia iat a papaua. Kaum tultul pa i gire ra umana barmana kai kaugu luluai, nina u tulue diat;

²⁶ pata tuna, kaugu luluai, ta ra nilaun kai ra Luluai, ma ta kaum nilaun bula, pa iau gire. Ma tago ra Luluai i tur bat u kan ra vardodoko ba da takun u tana, ma ra varobo bula ta ra limam iat, kaum umana ebar ma diat dia mainge ba diat a vakaina kaugu luluai diat a varogop uka ma Nabal.

²⁷ Go tika na vartabar nina kaum tultul i kap ia ure kaugu luluai, da tul tar ia pire ra umana barmana nina dia mur kaugu luluai.

²⁸ Ba ta magit kaum tultul i pait ia nina ba pa i takodo, iau lul u ba una nur vue; tago kaugu luluai i varubu ure ra Luluai, ra Luluai na kalie ta vuna tarai ure kaugu luluai nina ba na tur vatikai namur; papa di ga kava u pa di ga na tadav ta varpam tam.

²⁹ A tarai diat a tut ure u, ma diat a anan upi kaum nilaun bar, ia kaka da pulu varurungane ra nilaun kai kaugu luluai ma ra umana luana ta ra varbalaurai kai ra Luluai kaum God. Ma ure kaum umana ebar, ra Luluai na vavaiane diat da di vavaiane ra umana lika ma ra vaian.

³⁰ Ba ra Luluai na ga pait ia tai kaugu luluai ra boina parika i ga vamading tana, ba na ga vaki u pi una luluai ure Israel,

³¹ a varkurai na bala pa na takun u, ma kaugu luluai pa na takun ia iat mulai tago di ga lingire vakuku ra gap, ma tago kaugu luluai i ga pait ra

varobo. Ma ba ra Luluai na ga vangala kaugu luluai, iau lul u ba una nuk pa kaum tultul a vavina.

³² Ma David i ga biti tai Abigail: Da pite ra Luluai ra God kai Israel tago i tulue u pi una barat iau ta go ra bung.

³³ Da pite pa bula kaum kabinana, ma una ti doan tago u tar valaun iau ta go ra bung kan ra vardodoko ba da takun iau tana, ma kan ra varobo nina ba iau tar nuk ia ba ina pait ia ma ra limagu iat.

³⁴ Tago da ra Luluai ra God kai Israel i laun, nina i tar tur bat iau pi koko ina vakaina u, gala pa u pot lutut piragu dari, gala pa ta tutana na ga laun valili pire Nabal ba i malana babare.

³⁵ Ma David i ga alube pa ra vartabar nina Abigail i ga kap ia pirana, ma i ga biti tana: Una vana tadav ra kubam ma ra malmal. Iau tar valongore kaum nilul, ma ina pait ika nam u tar lul upi ia.

³⁶ Ma ba Abigail i ga pot tadav Nabal, i ga gugu ma ra tava longlong tago i ga longlong me, damana Abigail pa i ga ve tai ra magit tuk i ga malana.

³⁷ Ta ra malana, ba pa i ga longlong mulai ga ma ra polo na vuai na vain, kana taulai i ga ve ure go parika, ma ra tulungeana i ga tabun, ma i ga tur uka da ra vat.

³⁸ Ba i ga par ra vinun na bung Nabal i ga mat ta ra varmonong tai God.

³⁹ Ba David i ga valongore ba Nabai i ga tar mat, i ga biti: Da pite pa ra Luluai tago i tar obo pa iau ta ra varkulumai kai Nabal piragu, ma i tar tur bat

kana tultul kan ra varpiam; a varpiam kai Nabal, God i tar kure ba na bura taun ra ulu i Nabal iat. Ma David i ga vartuluai pa Abigail upi dir a taulai.

⁴⁰ Ma ba ra umana tultul kai David dia ga pot tadav Abigail aro Karmel, dia ga biti tana: David i tar tultue avet piram tago i mainge ba na ben pa u pi kana taulai.

⁴¹ Ma Abigail i ga tut, ma i ga va timtibum ma ra uluna ra pia, ma i ga biti: Kavava tultul a vavina ia ra vilavilau ka, ma iau ki na vaninara pi ina puk ra pal a kau i ra umana tultul kai kaugu luluai.

⁴² Ma Abigail i ga tut lutut, ma i ga ki ta ra as, ma a ilima na tultul, a umana vavina, dia ga mur ia; ma i ga mur ra umana tultul kai David, ma dir ga taulai me.

⁴³ Ma David i ga ben pa bula Akinoam maro Iesrel, ma i ga taule dir parika,

⁴⁴ tago Saul i ga tul tar Mikal, ra taulai kai David, pire Palti natu i Lais, a te Galim.

26

David pa i mulaot pi da doko Saul aro Sip

¹ Ma ra tarai Sip dia ga pot tadav Saul abara Gibeaa, ma dia ga biti: Dave, David pa i parau laka ta ra luana Kakila, nina i tur ta ra papar a male Araba?

² Ma Saul i ga ben pa ra utul a arip na marmar na tutana, nina di ga pilak pa diat, ma dia ga vana ur ta ra bil Sip upi diat a tikan upi David abara.

³ Ma Saul i ga ngo pit ta ra luana Kakila, nina i tur ta ra papar a male; David i ga ki ta ra bil, ma i ga gire ba Saul i ga vana upi ia ta ra bil;

⁴ ma i ga tulue ra umana monamono, ma dia ga matoto ure ra pakana ba Saul i ga ki tana.

⁵ Ma David i ga vana tadav ra pakana ba Saul i ga ngo pit tana, ma i ga gire ra pakana ba Saul ma Abner natu i Ner ra luluai ta kana loko na tarai na vinarubu dir ga va tana; Saul i ga va ta ra bakbakit, ma ra umana tena vinarubu dia ga va kikil ia.

⁶ Ma David i ga tir Akimelek ra te Ket ma Abisai tura i Ioab dari: Amir a varagur ma to ia tadav Saul, ma tadav ra pakana dia ngo pit tana? Ma Abisai i ga biti: Dor a vana.

⁷ Damana David ma Abisai dir ga ruk ra marum ta ra pakana dia ga ngo pit tana; ma Saul i ga va ta ra bala na bakbakit, ma kana rumu di ga page ke ta ra pia maravai ta ra ulu i Saul, ma Abner ma ra loko na tarai na vinarubu dia ga va kikil ia.

⁸ Ma Abisai i ga biti tai David: God i tar nur tar kaum ebar ta ra dekdekim, boina ba ina goa ma kana rumu iat; a kpono pakana ka ina goa ma na topa ia, pa ina vaura goa ga.

⁹ Ma David i ga biti tai Abisai: Koko da doka, tago to ia ba na ubu nina ra Luluai i ga ku ia ma na langalanga tana?

¹⁰ Ma David i ga biti bula: Ta ra iang i ra Luluai, ra Luluai iat na ub ia; kana bung na minat na vut, ba na vana upi ra vinarubu ma na virua.

¹¹ Koko muka ba ina tulue ra limagu tadav nina ra Luluai i ga ku ia; ia kaka una tak pa ra rumu i tur maravai ta ra uluna, ma ra la na tava. ma dor a vana.

¹² Ma David i ga tak pa ra rumu ma ra la na tava nina dir ga ki maravai ta ra ulu i Saul, ma

dir ga vana. Pa ta na i ga gire dir, ma pa ta na i ga nunure, ma pa ta na i ga tavangun; dia ga va mat par tago a dekdek na nidiop kai ra Luluai i ga monong diat.

¹³ Ma David i ga bolo ta ra papar uro, ma i ga tur ta ra ul a luana aro iat, ma ra ngala na maup i ga ki livuan ta diat ma ra tarai na vinarubu.

¹⁴ Ma David i ga oro tadav ra tarai na vinarubu ma tadav Abner natu i Ner dari: Abner, pa kaum ta balbali? Ma Abner i ga bali ia: To ia nam i oro?

¹⁵ Ma David i ga biti tai Abner: Dave, u laka a rangrang na tutana? To ia ta ra tarai Israel ba dir varogop ma u? Ta ra ava laka pa u tar balaure kaum luluai ra king? Ta tikai i tar ruk upi na doko ra king kaum luluai.

¹⁶ Go ra magit u tar pait ia pa i boina. Ta ra nilaun kai ra Luluai i topa ia ba una virua tago pa u tar balaure muka kaum luluai nina ra Luluai i ga ku ia. Una gire ra pakana nina ba ra rumu kai ra king ma kana la na tava dir tar ki tana.

¹⁷ Ma Saul i ga valongore ilam ra nilai David, ma i ga biti: Dave, a nilaim go, David natugu? Ma David i ga biti: la ra nilaigu iat, kaugu luluai ra king.

¹⁸ Ma i ga biti bula: Ta ra ava kaugu luluai i korot mur kana tultul? Ava iau ga pait ia? Ava bar ra varpam i vadur ra limagu?

¹⁹ Boina, kaugu luluai, ba una valongore nam ba kaum tultul na tatike; gala ra Luluai i ga vararak u pi una tut ure iau, da pait ra varporong ure, ba ona ra tarai dia ga vararak u, da vatang kaina ure diat ta ra luaina mata i ra Luluai, tago

dia ga okole vue iau kan ra gunan kai ra Luluai, ma dia biti, Una lotu tadav ra umana enana god.

²⁰ Ona i mamat ba da lingire ra gapugu i boina ba na bura ta ra pia maravai aina ra Luluai i ki ie, tago ra king Israel i anan upi kaugu nilaun da ra minigulai i anan upi ra kakaruk na pui ta ra lualuana.

²¹ Ma Saul i ga biti: Iau tar pait ra varpiam; una talil, David natugu, ma tago u tar nuk vangala pa kaugu nilaun ta go ra bung, pa ina vakaina mule u. Iau tar lunga, ma pa iau tar mur ra nga i takodo.

²² Ma David i ga biti: A rumu kai ra king go, boina ba tika na barmana na bolo uti ma na kap ia.

²³ A Luluai na vapuak dor tikatikai ure ra takodo na mangamangana ma ra dovot na bala i dor. A Luluai i tar nur tar u tagu ta go ra bung, ma pa iau mainge ba ina tulue ra limagu tadav nina ra Luluai i ga ku ia.

²⁴ Ma da iau tar nuk vangala pa kaum nilaun ta go ra bung, damana bula ra Luluai na nuk vangala pa kaugu nilaun, ma na valaun pa iau kan ra lavur magit na varmonong.

²⁵ Ma Saul i ga biti tai David: David natugu, una ti doan; una pait ra umana dekdek na magit ma una uvia pa diat. Ma David i ga vana, ma Saul i ga talil ra kubana.

27

David i ki livuan tai ra tarai Pilistia

¹ Ma David i ga nuknuk ta ra balana, ma i ga biti: Ta tika na bung boko Saul na ti doko iau;

ina pait ika go, ina lop tar ta ra langun kai ra tarai Pilistia, damana Saul na talangan, ma pa na tikan mulai upi iau ta ra langun Israel, ma ina langalanga kan ra limana.

² Damana David ma ra laptikai na mar na tutana nina dia ga ki varurung me dia ga vana alalu ta ra gunan uro pire Akis natu i Maok ra king Gat.

³ Ma David ma kana ura vavina, Akinoam ra vavina Iesrel ma Abigail ra vavina Karmel nina dir ga tulai ma Nabal, ma kana tarai par ma diat ta ra kubakuba i diat dia ga ki pire Akis abara Gat.

⁴ Ma ba di ga ve Saul ba David i ga tar lop uro Gat, io, pa i ga tikan mulai upi ia.

⁵ Ma David i ga biti tai Akis: Boina ba una mari iau, ma una tul tar iau pi ina ki tai ta tika na pia na pal ta ra pui, ma ina ki vataikai abara; pa i tia larina pi ina ki maravai pira ta go ra gunan na king.

⁶ Ma Akis i ga tul tar ra gunan Siklag pirana; ari kari a umana king Iuda dia kure ra gunan Siklag go ieri.

⁷ Ma David i ga ki ta ra langun kai ra tarai Pilistia a kidoloina kilala ma a ivat na gai.

⁸ Ma David ma kana tarai dia ga tut vanavana ure ra tarai Gesuri, ma ra tarai Gersi, ma ra tarai Amalek, a umana vuna tarai dia ki ta ra pui papa ra nga uro Sur ma tuk tadav ra langun Aigipto.

⁹ Ma ba David i ga uvia pa ta gunan, pa i ga nur vue ta tikai pi na laun valili, a tarai ba ra vaden; i ga ra pa ra umana sip, ma ra umana bulumakau, ma ra umana as, ma ra umana kamel, ma ra umana mal, ma namur i ga vana pire Akis.

¹⁰ Ma ba Akis na biti tana, Nuve ra gunan u ga tut ure ta go ra bung? David na biti, Iau ga tut ure ra papar a taubar ta ra langun Iuda, (ba ra papar a taubar ta ra langun kai ra tarai Ieramel, ba ra papar a taubar ta ra langun kai ra tarai Ken).

¹¹ David pa i ga valaun ta tutana ba ta vavina pi da ben ia uro Gat, tago i ga nuk ia, Diat a vagu tar avet. Ma David i ga mur nam ra mangamangana ba i ga ki ta ra langun kai ra tarai Pilistia.

¹² Akis i ga nurnur tai David, ma i ga nuk ia ba David na ki na vilavilau vatikai pirana tago i ga vararak kana tarai Israel pi diat a milikuane pa ia.

28

¹ Ma ta nam ra e ra tarai Pilistia dia ga vut varurung upi diat a tut ure Israel, ma Akis i ga biti tai David: A dovotina dat a varagur ma go ra ngala na kor, avat ma kaum tarai.

² Ma David i ga biti tai Akis: I boina, ma una kapa ure nam ba kaum tultul na pait ia. Ma Akis i ga biti tai David: Ina tibe u pi una lualua ta kaum kilala na nilaun parika ta kaugu umana tena varbalaurai ta ra vinarubu.

Saul ma ra tena agagar aro En-Dor

³ Samuel i ga tar mat, ma ra tarai Israel par dia ga pot upi diat a tangtangie, ma dia ga punang ia ta kana gunan iat Rama. Ma Saul i ga tar tigel bat ra umana tena agagar ma ra umana tena papait, ma i ga tar tuluie diat kan ra gunan.

⁴ Ma ba ra tarai Pilistia dia ga kor varurung ma dia ga ngo pit aro Sunem, ma ba Saul i ga oro varurue ra tarai Israel par upi diat a ki aro Gilboa,

⁵ Saul i ga burut ma i ga dadadar ra balana ma ra ngala na bunurut, tago i ga gire ra loko na tarai na vinarubu kai ra tarai Pilstia.

⁶ Ma ba Saul i ga tir ra Luluai ure, a Luluai pa i ga bali ia; pa i ga bali ia ma ra umana ririvon, ba ra varpadailam, ba ra umana propet.

⁷ Ma Saul i ga biti tai kana umana tultul: Avat a tikan upi ta tena agagar, a vavina, upi ina vana ma ina matoto pirana. Ma kana umana tultul dia ga biti: Tika na tena agagar, a vavina, i ki abara En-Dor.

⁸ Ma Saul i ga vaenana pa ra matana, ma i ga kia vue kana umana mal, ma dital ga vana ma ra ura tutana ta ra marum; ma i ga biti tana: U a tena agagar, una matoto ure iau, ma una vatut pa mule nam ina vatang tar ia tam.

⁹ Ma ra vavina i ga biti tana: U nunure nam ba Saul i ga pait ia, ba i ga tuelve ra umana tena papait kan ra langun. Ta ra ava vang u vung ra kun ure iau? Pi ina virua laka?

¹⁰ Ma Saul i ga vavalima tai ra Luluai dari: Ta ra nilaun kai ra Luluai pa ta magit na tadav u ure go.

¹¹ Damana ra vavina i ga biti: Ma u mainge ba ina vatut pa to ia? Ma Saul i ga biti: Una vatut pa Samuel.

¹² Ra vavina i ga bobobe Samuel, ma i ga kukula; ma ra vavina i ga biti tai Saul: Ta ra ava u tar tuam iau? Saul uka u.

¹³ Ma ra king i ga biti: Koko una burut. Ava nam u gire? Ra vavina i ga biti tai Saul: Iau gire ta tabaran i tut rikai kan ra pia.

¹⁴ Ma Saul i ga biti tana: Dir vardada ma ra ava? Ra vavina i ga biti: Go nina i tut rikai ia

ra patuana tutana, ma di pulu ia ma ra olovoi. Ma Saul i ga nunure ba Samuel iat, ma i ga va timtibum ma ra pal a matana uro ra pia, ma i ga ki ruru ta ra luaina matana.

¹⁵ Ma Samuel i ga biti tai Saul: Ta ra ava u tar vararak iau pi ina arikai? Ma Saul i ga biti: Iau purpuruan muka tago ra tarai Pilistia dia tar tut ure iau, ma ra Luluai pa i ki tagu, ma pa i tata mulai piragu, pa i tata ta ra umana propet ba ra umana ririvon; damana iau tar oro u pi una vaarike piragu ra magit ba ina pait ia.

¹⁶ Ma Samuel i ga biti: A Luluai i tar vana kan u, ma amur ki na ebar me, ma ta ra ava u tir iau?

¹⁷ A Luluai i tar pait ot pa nam i ga ve u tana tagu; a Luluai i tar tak vue ra varkurai kan ra limam, ma i tar tul tar ia tai David nina ba talaim.

¹⁸ Go i vuna tago pa u ga torom ta ra nilai ra Luluai ba i ga ve u ba una pait ot pa kana mamainga ure ra tarai Amalek; damana ra Luluai i tar pait go ra magit piram ta go ra bung.

¹⁹ Ma ra Luluai na tul tar u ma Israel bula tar ta ra dekdek i ra tarai Pilistia. Ningene una bura, avat ma ra umana natum ba ava tur varurung, ma ra Luluai na nur tar ra loko na tarai na vinarubu kai Israel pire ra tarai Pilistia.

²⁰ Ma Saul i ga bura palar vuavuai, ma i ga burut na kaia ure ra umana tinata kai Samuel; ma i ga bilua tago pa i ga ian ta nam ra bung na keake ma ra bung na marum bula.

²¹ Ma ra vavina i ga vana tadav Saul, ma ba i ga gire ba i ngarao ma i bilua, i ga biti tana: Ea, kaum tultul a vavina i tia torom uka ta ra nilaim; iau tar nuk vaikilik pa kaugu nilaun, ma iau tar

pait nam u tar ve iau tana.

²² Damana una torom ta kaum tultul; ina vung ta ik a nian ta ra luaina matam. upi una ian pa ta ik ma una lagar ure kaum vinavana.

²³ Ma i ga ole, ma i ga biti: Pa ina ian. la kaka kana ura tultul ma ra vavina bula dital ga tata pa ia, ma i ga torom ta dital; i ga tut maro ra pia, ma i ga ki ta ra vava.

²⁴ Ma ra vavina i ga vatur a monoina nat na bulumakau ta ra kubana, ma i ga doka lulut, ma i ga tak pa ra plaua ma i ga bing ia, ma i ga pait ra gem nina pa i leven me.

²⁵ I ga vung ra nian ta ra luaina mata i Saul ma kana ura tultul, ma dital ga en ia. Namur dital ga tut, ma dital ga vana ta nam ra marum.

29

A tarai Pilistia pa dia nurnur tai David

¹ Ma ra tarai Pilistia dia ga pot varurung aro Apek, ma ra tarai Israel dia ga ngo pit maravai ta ra tava i ninim rikai aro Iesrel.

² Ma ra tarai Pilistia dia ga vanavana, a umana loko tikatikai, a umana marmar ma ra umana ararip, ma David ma kana tarai dia ga vanavana, ma diat a umana tena murmur bat ma Akis.

³ Ma ra umana luluai Pilistia dia ga biti: To ia go diat a umana te Ebraio? Ma Akis i ga biti ta ra umana luluai Pilistia: Go David a tultul kai Saul ra king Israel; amir ga ki varurung ati a ura kilala, ma pa iau na tadav ta nirara pirana papa ta nam ra bung i ga pot piragu ma tuk tar gori.

⁴ Ma ra umana luluai Pilistia dia ga kankanuane Akis, ma dia ga biti tana: Una ve nam ra

tutana ba na lilikun tadav ra gunan nina u ga tibe tar ia tana; pa i topa ia ba na varagur ma dat ta ra vinarubu, kan na tut na ebar ure dat ba da varvarubu. Go ra tutana na vaboina davatane ia iat mulai ta ra mata i kana luluai? Pa na pait ia laka ma ra ulu i kada tarai?

⁵ Vakir go David laka, nina ba dia ga kakailai varurung ure ba dia ga malagene, ma dia ga biti: Saul i ga doko kana ta umana arip na marmar, Ma David i ga doko kana ta umana vinun na arip na marmar?

⁶ Damana Akis i ga oro pa David, ma i ga biti tana: Ta ra nilaun kai ra Luluai u a takodo na tutana, ma ta ra nuknukigu i boina ba una tur maravut iau ta kaugu lavur varvakai par dari, tago pa iau ga na tadav ta nirara piram papa nam ra bung u ga pot piragu ma i tuk tar ta ra bung gori. Ia kaka ra umana luluai pa dia mainge u.

⁷ Io, una lilikun ma ra madu na bala upi ra umana luluai Pilistia diat a ki vovovon.

⁸ Ma David i ga biti tai Akis: Ava nam iau papait ia? Ava bula ra nirara u ga na tadav ia tai kaum tultul papa iau ga ki na tultul piram ma tuk ta ra bung gori? Ta ra ava pa ina vana pi ina ubu ra umana ebar kai kaugu luluai ra king?

⁹ Ma Akis i ga biti: Ta ra luaina matagu u boina da ra angelo kai God, ia kaka ra umana luluai Pilistia dia ga biti ba koko dat a varagur ma u ta ra vinarubu.

¹⁰ Damana una tut ta ra malana, avat ma kaum umana tultul ava varagur ma diat, ma avat a vana tadav ra gunan iau ga tul tar ia tam, ma koko una nuk upi ta kaina, tago iau nunure ba u a dovot na

tutana; avat a tut ta ra kavunvun ma avat a vana lolalolo.

¹¹ Ma David i ga tur pa ra vinavana ta ra malana ikilik, diat ma kana tarai, upi diat a lilikun ta ra langun kai ra tarai Pilistia. Ma ra tarai Pilistia iat dia ga vanavana uro Iesrel.

30

David i uvia pa ra tarai Amalek

¹ Ma ta ra vautuluna bung, ba David ma kana tarai dia ga pot aro Siklag, a tarai Amalek dia ga tar tut ure Negeb ma Siklag; dia ga tar kamare vue Siklag, ma dia ga tar tun ia,

² ma dia ga tar ben vavilavilau ra vaden ma diat par ta ra gunan, a umana ikilik ma ra umana ngala; pa dia ga doko ta tikai, dia ga vi vavilavilau ka diat ma dia ga vana.

³ Ma ba David ma kana tarai dia ga tadav ra gunan i ga tar io ma di ga tar ben vavilavilau kadia umana taulai ma ra umana natu i diat, a umana tutana ma ra umana vavina.

⁴ Ma David ma kana tarai dia ga tangi mat tuk tar ba dia ga araruka ga.

⁵ Di ga ben vavilavilau bula ra ura vavina kai David, Akinoam ra vavina Iesrel ma Abigail nina i ga taulai ma Nabal ra te Karmel.

⁶ Ma David i ga purpuruan; ra tarai dia ga biti ba da tupar ia ma ra vat, tago ra bala i diat tikatikai i ga tabun mat ure ra umana natu i diat, a umana tutana ma ra umana vavina. Ma David i ga nurnur tai ra Luluai kana God.

⁷ Ma i ga biti tai Abiatar ra tena tinabar, natu i Akimelek: Una kap ra mal na bongobongo uti

piragu. Ma Abiatar i ga kap ra mal na bongbongo tadav David,

⁸ ma David i ga matoto tai ra Luluai. I ga biti: Dave, ina korot mur go ra tarai, ma ina tadav diat? Ma i ga biti tana: Una korot mur diat, tago una tadav diat ma una kap valilikun ra lavur magit parika.

⁹ Damana David ma ra laptikai na mar na tutana nina dia ga ki pirana dia ga vana, ma dia ga tadav ra tava alir ta ra male Besor, ma dia ga vana kan ta umana abara.

¹⁰ A ura mar dia ga ngo pit abara tago dia ga bilua, ma pa i ga tale diat upi diat a bolo ra male Besor; ma David ma ra ivat na mar na tutana dia ga ongor ma ra varkorot.

¹¹ Ma dia ga tadav ra te Aigipto ta ra kunai, ma ba dia ga ben ia tadav David, dia ga tabar ia ma ra nian ma ra tava.

¹² Dia ga tul tar ra pakana gem pirana, a vuai na lovo tana, ma a ura kura vuai na vain; ma ba i ga tar ian par i ga lagar, tago pa i ga en ta gem ma pa i ga mome ta tava a utul a bung na keake ma a utul a bung na marum.

¹³ Ma David i ga biti tana: U kai to ia? U mamave? Ma i ga biti: Iau a te Aigipto, a bul uka, a tultul kai ra te Amalek; kaugu luluai i ga vana kan iau tago ra minait i ga monong iau, i ga tur pa ia i da ra utul a bung i taun ia.

¹⁴ Ave ga ra varpa ta ra papar a taubar ta ra langun kai ra tarai Keret, ma ta ra papar a taubar ta ra langun Iuda, ma ta ra papar a taubar ta ra langun Kaleb; ma ave ga tun vue bula Siklag.

¹⁵ Ma David i ga biti tana: Dave, una ben pa iau

tadav go ra tarai? Ma i ga biti: Una vavalima tai God ba pa una doko iau, ma pa una valilikun iau tadav kaugu luluai, ma ina ben pa u tadav go ra tarai.

¹⁶ Ba i ga ben pa David uro, ea, dia ga ki vurvurbit ta ra pakana dia ga ngo pit tana; dia ga ian, dia ga momo, ma dia ga gugu ure nam ra ngala na tabarikik dia ga tar ra pa ia ta ra gunagunan kai ra tarai Pilistia ma ra gunagunan kai ra tarai Iuda.

¹⁷ Ma David i ga ubu diat, i ga tur pa ia ta nam ra ravian ma i ga tuk tar ta ra ravian ta ra bung namur; ma pa ta tutana i ga lop, ia kaka a ivat na mar na barmana nina dia ga ki ta ra umana kamel dia ga lop muka.

¹⁸ David i ga ti kap valilikun pa mule diat par nina ra tarai Amalek dia ga tar ben vavilavilau pa diat, ma i ga valaun pa bula kana ura vavina.

¹⁹ Pa ta tikai nina ba pa i ga ki, ta kuramana ba ta patuana, ta bul tutana ba ta bul vavina ta ra umana natu i diat; pa ta tabarikik ba ta magit ik nina di ga tar ra pa ia ba i ga rara; David i ga kap valilikun ra lavur magit par.

²⁰ Ma i ga kap pa bula ra umana kikil na sip ma ra umana kikil na bulumakau, ma ra tarai dia ga korot diat uro na lua tana ba dia ga oraoro: Go nina David i ga ra pa ia.

²¹ Ma David i ga pot tadav nam ra ura mar na tutana nina pa i ga tale diat upi diat a mur ia tago dia ga bilua, ma nina dia ga vana kan diat ta ra male Besor. Dia ga tut ma dia ga oro vage David ma ra tarai dia ga varagur me.

22 Ma ta umana kaina tutana nina dia ga ki livuan ta diat dia ga vana ta ra vinarubu dia ga biti: Pa da tul tar ta tiniba pire diat kan ra magit di ga ra pa ia, tago pa dia ga varagur ma dat; da tul tar ika kadia umana taulai tikatikai ma ra umana natu i diat upi diat a vana ma diat.

23 Ma David i ga biti: A umana turagu, koko muka avat a pait ra dari ure ra tabarikik nina ra Luluai i ga tul tar ia ta dat, da nuk pa nam ra Luluai i ga pait ia ure dat ba i ga valaun pa dat ma i ga nur tar kada ebar pire dat.

24 To ia bar na torom ta ra tinata damana? Ra tiniba kai nina i balaure ra tabarikik na varogop uka ma nam kai nina i vana ta ra vinarubu, kadir tiniba na varogop uka.

25 Ma papa nam ra bung David i ga vatut nam ra varkurai ma ra vartuluai ure Israel, ma i dari tuk tar ta ra bung gori.

26 Ba David i ga pot aro Siklag i ga tulue ta na ta nam ra magit i ga ra pa ia uro pire ra umana patuana Iuda nina dia talaina me. Ma i ga biti: Di tulue ra vartabar pire vavat, a pakana ta nam di ga ra pa ia ta ra umana ebar kai ra Luluai.

27 Ma i ga tulue ra dari tadav diat aina Betel, ma tadav diat dia ki Ramot ta ra langun na taubar, ma tadav diat aro Iatir,

28 Aroer, Sipmot, Estemoa,

29 ma Rakal, ma tadav diat dia ki ta ra umana gunan kai ra tarai Ieramel ma ra tarai Ken,

30 ma tadav diat dia ki aro Korma, Korasan, Atak,

31 ma Kebron, tadav nam ra umana gunagunan parika nina ba David ma kana tarai dia ga tar

ngoango pit tana.

31

*Saul diat tamana dia mat
(1 Tutu 10:1-12)*

¹ Ba ra tarai Pilistia dia ga ubu Israel, ra tarai Israel dia ga vilau kan ra tarai Pilistia, ma dia ga virua ta ra luana Gilboa.

² Ra tarai Pilistia dia ga korot mur vake Saul ma ra utul a natuna, ma dia ga doko Ionatan, Abinadab, ma Malkisua, a utul a natu i Saul.

³ A vinarubu i ga dekdek ure Saul, ma ra umana tena pinanak dia ga vapurpuruan Saul ma i ga kinkin.

⁴ Ma Saul i ga biti tai kana tena kapkap vargal: Una tak pa kaum pakat na vinarubu, ma una doko iau me, upi koko go diat nina ba pa dia mur ra pokakikil diat a pait ia, ma diat a nongone iau. Ma kana tena kapkap vargal i ga ole tago i ga burut. Damana Saul i ga tak pa kana pakat na vinarubu iat ma i ga bura tar tana.

⁵ Ma ba kana tena kapkap vargal i ga gire ba Saul i ga tar mat, ia bula i ga bura tar ta kana pakat ma i ga mat abara.

⁶ Damana Saul ma ra utul a natuna ma kana tena kapkap vargal dia ga mat varurung ta ra kopono bung uka.

⁷ Ma ba ra tarai Israel nina dia ga tur ta ra papar maro ta ra male, ma diat ta ra papar a Iordan maro, dia ga gire ba ra tarai Israel dia ga lop, ma Saul ma ra utul a natuna dia ga virua, dia ga vana kan kadia umana gunan ma dia ga lop, ma

ra tarai Pilistia dia ga pot ma dia ga kale pa diat, ma dia ga ki ta diat.

⁸ Ma ta ra bung namur, ba ra tarai Pilistia dia ga vana pi diat a ra pa ra umana magit ta ra umana virua, dia ga na tadav Saul ma ra utul a natuna dia mat ta ra luana Gilboa.

⁹ Damana dia ga kutu vue ra ulu i Saul, ma dia ga tak vue kana vargal, ma dia ga tulue ra umana tena kapkap varvai ta ra langun Pilistia parika, upi diat a kap ra bo na varvai tadav kadia umana tabataba ma ra tarai.

¹⁰ Kana vargal dia ga vung ia ta ra pal na vartabar kai Astarot, ma ra pal a pakana dia ga ot ia ta ra liplip ta ra pia na pal Bet-San.

¹¹ Ma ba ra tarai Iabes-Gilead dia ga valongore ure nam ba ra tarai Pilistia dia ga pait ia tai Saul,

¹² a umana rangrang na tutana dia ga vana ra marum, ma dia ga kap ra paka i Saul ma ra utul a natuna kan ra liplip ta ra pia na pal Bet-San, ma ba dia ga tadav Iabes dia ga tangtangie,

¹³ ma dia ga punang ra ivat na minat i diat ta ra vavai na gelep aro Iabes, ma dia ga vevel ure lavurua na bung.

**A BUK TABU A MAULANA KUNUBU ma A
KALAMANA KUNUBU**
**The Holy Bible in the Kuanua language of Papua New
Guinea**
Buk Baibel long tokples Kuanua long Niugini

Copyright © 1882-1983 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kuanua or Tinata Tuna or Tolai (Kauana)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

1882 Mark 1883 +Matthew 1885 +Gospels (with revised Mt. Mk) BFBS NSW
Aux, Sydney 1891 +New Testament 1901 +New Testament (revised) BFBS,
London Translated by James Chalmers and W.G. Lawes (LMS)
1935 +New Testament [Repr +1942-1951] BFBS, London Translated by R.
Lister Turner and J.B. Clark (LMS)

1959 +New Testament 1962 +Genesis 1964 +Psalms BFBS, London and
Sydney 1971 1 Peter J. Palmer, Auckland 1973 +Bible (Repr 1974-+1991 BS
in Papua New Guinea, [Port Moresby-Lae] Revised and translated by Percy
Chatterton (LMS), assisted by Taunao Agaru, Reatau Mea, Morea Igo, Egi
Raka, Puka Oala, Mavara Hekure, and Dago Morea

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

bbc5a26d-4db3-53f1-9593-2319b90317db